

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

LEONIDA MRŠNIK

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**TRG DELA IN ZAPOSLOVANJE TUJCEV V
ZAHODNEM DELU SLOVENIJE**

Ljubljana, maj 2010

LEONIDA MRŠNIK

IZJAVA

Študentka Leonida Mršnik izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvo prof. dr. Janeza Malačiča, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 19. 5. 2010

Podpis:

KAZALO

UVOD.....	1
CILJ IN STRUKTURA DIPLOMSKE NALOGE	2
1 TRG DELA	3
1.1. Trg dela v Sloveniji	4
2 GIBANJE NA TRGU DELA V OBMOČNI SLUŽBI NOVA GORICA V OBDOBJU OD 2004 DO 2008	6
2.1 Prebivalstvo	7
2.2 Zaposlenost.....	8
2.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih.....	10
2.4 Prosta delovna mesta in zaposlitve.....	11
2.5 Objavljena prosta delovna mesta po dejavnostih	11
2.6 Izobrazbena struktura prijavljenih in kritih delovnih mest	12
2.7 Registrirana brezposelnost	12
2.8 Značilne skupine brezposelnih oseb.....	14
2.9 Izobrazbena struktura brezposelnih oseb	14
2.10 Prijave v brezposelnost.....	15
2.11 Odjave iz evidence brezposelnih.....	16
3 GIBANJE NA TRGU DELA V OBMOČNI SLUŽBI KOPER MED LETI 2004 IN 2008	16
3.1 Prebivalstvo	18
3.2 Zaposlenost.....	19
3.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih.....	19
3.4 Prosta delovna mesta	20
3.5 Izobrazbena struktura in potrebe delodajalcev	20
3.6 Prijave v brezposelnost.....	21
3.7 Odliv iz brezposelnosti.....	22
3.8 Struktura brezposelnih oseb	22
3.9 Podobnosti in razlike med obema proučevanima regijama.....	23
3.9.1 Prebivalstvo	23
3.9.2 Zaposlenost.....	24
3.9.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva	24
3.9.4 Prosta delovna mesta in zaposlitve.....	24
3.9.5 Izobrazbena struktura in potrebe delodajalcev	25
3.9.6 Brezposelnost	25
4 ZAPOSLOVANJE TUJCEV V SLOVENIJI	25
4.1 Razlogi za zaposlovanje tujcev v Sloveniji.....	26
4.2 Zaposlovanje tujcev iz EU in tretjih držav	27
4.2.1 Zaposlovanje tujcev iz Evropske unije (EU), Evropskega gospodarskega prostora (EGP) ter Švicarske konfederacije	28
4.2.2 Zaposlovanje tujcev iz tretjih držav	29
4.3 Temeljna načela urejanja področja tujcev	29
4.3.1 Pojem tujca	29
4.3.2 Zakonodaja	30
4.3.3 Pogoji za pridobitev delovnega dovoljenja	30
4.3.4 Vrste delovnih dovoljenj	31
4.3.5 Prepoved novega zaposlovanja ali dela.....	33
4.3.6 Prijava in odjava dela tujcev	34
4.3.7 Kvote	34
5 ZAPOSLOVANJE TUJCEV V ZAHODNEM DELU SLOVENIJE (OS Koper in OS Nova Gorica)	35
5.1 Število izdanih delovnih dovoljenj.....	36

5.2 Območna služba Nova Gorica.....	37
6 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI ZAPOSLENIH.....	38
6.1 Starost.....	38
6.2 Spol.....	38
6.3 Izobrazbena struktura zaposlenih tujcev	39
6.4 Dejavnosti, kjer se tujci zaposlujejo.....	40
6.5 Državljanstvo zaposlenih tujcev.....	41
6.6 Značilnosti brezposelnih tujcev.....	41
6.7 Dejavniki brezposelnih tujcev.....	41
6.8 Zaposlovanje tujcev v zahodni Sloveniji v prihodnosti	42
SKLEP.....	44
LITERATURA IN VIRI	46
PRILOGE	

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje prebivalstva od leta 2004 do leta 2008 – stanje konec leta:	8
Slika 2: Gibanje delovno aktivnega prebivalstva med leti 2004 in 2008 (stanje konec leta):	9
Slika 3: Struktura aktivnega prebivalstva (december 2008)	10
Slika 4: Število in delež prostih delovnih mest po dejavnostih.....	11
Slika 5: Starostna struktura zaposlitev leta 2008	16
Slika 6: Gibanje prebivalstva od leta 2004 do 2008 – stanje konec obdobja:.....	18
Slika 7: Razmerje med potrebami po delavcih ter brezposelnimi, prijavljenimi na zavodu za zaposlovanje po stopnjah izobrazbe (konec leta 2008)	21

UVOD

Slovenija je v devetdesetih letih doživela mnogo sprememb tako na gospodarskem kot tudi na političnem področju. Za državo in njene prebivalce je to pomenilo številne pretrese. Na preizkušnjo so bile postavljene tako gospodarske in ekonomske sposobnosti, sposobnost se prilagajati na spremembe v ožjem in širšem okolju. 25. junija leta 1991 je Slovenija prvič v zgodovini postala neodvisna in samostojna država. Februarja 1999 je začel veljati pridružitveni sporazum z Evropsko unijo, 29. marca 2004 je postala članica zveze NATO, s 1. majem 2004 pa tudi članica Evropske unije. Slovenija kot majhna evropska država, na katero imajo svetovna gospodarska gibanja velik pomen, je pokazala pripravljenost spopasti se s problemi ter istočasnim ohranjanjem svoje identitete.

Vstop Slovenije v EU lahko po več letih članstva ocenimo kot pravilno in zelo pomembno odločitev. Slovenija se je izkazala kot uspešna članica. Članstvo v EU nam prinaša številne koristi oziroma prednosti, hkrati pa je Slovenija s svojim znanjem in izkušnjami že pomembno prispevala h krepitvi EU. Danes Slovenija doživlja razmeroma hiter gospodarski napredek. Življenjski pogoji se postopoma izboljšujejo, kljub temu pa se socialni problemi nekaterih skupin prebivalcev (tu imam v mislih predvsem mlade, starejše, invalide in manj izobražene) niso bistveno zmanjšali. »Ureditev trga dela je v Sloveniji in Evropski uniji po letu 2000 postala ena od glavnih tem nosilcev ekonomske politike. Neustrezna zakonodaja in institucije trga dela naj bi negativno vplivale na gospodarski razvoj v kratkem in dolgem obdobju. Tako lizbonska strategija kot slovenski program reform kot ključen izziv izpostavljata reformo trga dela v smeri večje prožnosti, ki naj bi omogočila višje zaposlovanje, nižjo brezposelnost, hitrejši vstop mladih na trg dela in daljšo dobo zaposlenosti prebivalcev Slovenije. Velike strukturne spremembe v gospodarstvu so povzročile premik zaposlovanja od primarnega in sekundarnega k terciarnemu sektorju. Večina oseb, ki so izgubile delo zaradi prestukturiranja industrije, je težko ponovno našla zaposlitev. Glavno oviro pri uspešnem nastopu na trgu dela je predstavljala (pre)nizka izobrazba ali neustrezna smer izobrazbe ter dejstvo, da osebe, ki so zaposlitev izgubile, niso bile vključene v različne oblike usposabljanja še v času svoje zaposlitve. Zaradi tega so bile usposobljene predvsem za manj zahtevna dela v določeni industrijski panogi in razen svojih delovnih izkušenj niso imele znanja in kompetenc, ki bi bila prenosljiva oziroma relevantna za delo v drugih panogah ali sektorjih. Velik del brezposelnih ni našel dela, čas njihove brezposelnosti se je podaljševal. V prvih letih novega desetletja pa se je situacija že izboljšala, tudi zato, ker se je število presežnih delavcev v prilivu občutno zmanjšalo v primerjavi z devetdesetimi leti« (Malačič, 2006, str. 4).

»Vključitev Slovenije v EU je prinesla nove možnosti glede migracijskih tokov. S svobodo gibanja in zaposlovanja na skupnem evropskem prostoru se tako poveča možnost prihoda novih delavcev na naš trg delovne sile in odhodi slovenskih delavcev v tujino.« (Verlič, 2000, str. 1127–1128) Po mnenju nekaterih je tuja delovna sila konkurenčnejša in kvalitetnejša od slovenske delovne sile, tuji delavci pa so pripravljeni delati za manjšo plačo kot domači. »Demografski statistični viri kažejo, da v Sloveniji, z določenimi krajšimi »boljšimi« obdobji, rodnost upada že več desetletij. V preteklosti se je sprva povečala stopnja emigracij, nato pa je

padel še naravni prirast, zato se Slovenija uvršča med tiste države Zahodne Evrope, za katere je značilno naraščanje deleža starejših prebivalcev ob istočasnem zmanjševanju deleža mlajših od petnajst let. Posledično je moč pričakovati zmanjšanje aktivnega prebivalstva in povečanje potrebe po »uvažanju« delovne sile ne glede na višino stopnje brezposelnosti, saj je le-ta velikokrat posledica strukturnih neskladij« (Verlič, 2000, str. 1127–1128).

Slovenska podjetja zanima predvsem tista delovna sila, ki bi zapolnila potrebe po deficitarnih poklicih. Gre za tisto delovno silo s specifičnimi znanji, največkrat za delavce z nižjo stopnjo izobrazbe, pa tudi visoko izobražene delavce. Slovenski delavci brez poklica so najtežje zaposljivi. Med njimi je največ invalidov, starejših in žensk. Teh delodajalci za težka dela ne najemajo. Iz tujine prihajajo mladi iskalci zaposlitve. Čeprav so ti brez izobrazbe ali poklica, so pripravljeni poprijeti za kakršnokoli delo, tudi tako, ki ni najbolje plačano. Pri nas se delodajalci kljub temu da velja prost pretok delovne sile med članicami Evropske unije, najraje odločajo za delavce, ki prihajajo iz držav bivše Jugoslavije. Največ je takih, ki prihajajo iz Bosne in Hercegovine. Razlogi za to so verjetno v lažjem sporazumevanju, v hitrejšem vključevanju v slovenski prostor in v večji zanesljivosti pri delu.

Zaposlovanje in delo tujcev ureja slovenska zakonodaja, ki vsebuje značilnosti evropske zakonodaje in je podlaga za sklepanje mednarodnih sporazumov o pogojih za gibanje delavcev in pretok storitev med državami. V tej zakonodaji so sprejeti ukrepi za zaščito domačega trga dela v skladu z migracijsko politiko in upoštevanjem stanja in gibanj na trgu dela.

CILJ IN STRUKTURA DIPLOMSKE NALOGE

Cilj diplomske naloge je analizirati stanje na trgu dela in položaj zaposlenih tujcev v zahodnem delu Slovenije. Zajela bom območje, ki ga pokrivata Območni službi Nova Gorica (Urad za delo Ajdovščina, Urad za delo Nova Gorica, Urad za delo Tolmin) in Koper (Urad za delo Ilirska Bistrica, Urad za delo Izola, Urad za delo Koper, Urad za delo Piran, Urad za delo Postojna, Urad za delo Sežana). V glavnem se bom osredotočila na obdobje med leti 2004 in 2008. V primeru preučevanja zaposlenih tujcev bom uporabila tudi podatke, ki se nanašajo na obdobje med leti 2001 in 2006, saj sem imela pri pridobivanju nekaterih podatkov iz kasnejšega obdobja nekaj težav.

Začetek diplomskega dela je namenjen kratki predstavitvi sprememb, ki jih je Slovenija v preteklosti doživela, mnenja o tem, ali je vključitev v Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) uspešna, in težave, s katerimi se Slovenija sooča ob pomanjkanju delavcev z ustrezno izobrazbo.

Prvo poglavje je namenjeno opredelitvi trga dela. Zelo na kratko bom predstavila stanje na trgu dela v Sloveniji danes.

V drugem in tretjem poglavju bom opisala stanje na trgu dela na območju, ki ga pokrivata zgoraj omenjeni Območni službi Nova Gorica in Koper. Predstavila bom podatke o gibanju prebivalstva, zaposlenosti, strukturi delovno aktivnega prebivalstva, prostih delovnih mestih,

številu zaposlitev, izobrazbeno strukturo zaposlenih. Opredelila bom značilne skupine brezposelnih oseb, podatke o gibanju registrirane brezposelnosti na tem območju ter prilive in odlive iz brezposelnosti.

Četrto poglavje se nanaša na zaposlene tujce pri nas. Tu bom na kratko opisala razloge za zaposlovanje tujcev v Sloveniji, opisala bom razlike med zaposlovanjem tujcev, ki prihajajo iz EU, in tistih, ki prihajajo iz tretjih držav. V nadaljevanju bom opredelila na kratko načela, ki urejajo področje tujcev, in sicer zakonodajo, pogoje za pridobitev delovnega dovoljenja, vrste delovnih dovoljenj in kvote.

V petem poglavju bom obravnavala problematiko zaposlovanja tujcev v zahodnem delu Slovenije, in sicer se bom omejila na območje, ki ga pokrivata Območni službi Nova Gorica in Koper. Predstavila bom demografske značilnosti tujcev, njihovo izobrazbo, dejavnosti, kjer se zaposlujejo, državljanstvo in nekaj značilnosti brezposelnih tujcev. Na koncu bom predstavila trende zaposlovanja tujcev pri nas.

Pri pridobivanju podatkov s področja trga dela nisem imela večjih problemov. V glavnem sem jih dobila iz letnih poročil obeh območnih služb in nekaterih uradov za delo ter drugih strokovnih člankov, ki obravnavajo to tematiko. Več problemov sem imela le pri pridobivanju svežih podatkov o zaposlenih tujcih na tem območju, saj so bila nekatera poročila zelo skopa in so vsebovala zelo malo podatkov. Za dodatne informacije o zaposlenih tujcih sem zaprosila na obeh območnih službah. Nekaj podatkov sem kasneje dobila, ne pa vseh, zato sem uporabila tiste, ki so mi bili na voljo, in sicer za obdobje med leti 2001 in 2006.

1 TRG DELA

»Trg dela je trg, ki določa plače ter obseg in vrsto drugih značilnosti zaposlitve. Ponudba in povpraševanje na trgu dela se oblikujeta tako, da delodajalci povprašujejo po delu in najemajo delavce, delojemalci oziroma delavci pa iščejo storitev in ponujajo storitev dela. O trgu dela je bolje govoriti kot o več trgih. Z nacionalnim ali mednarodnim trgom dela se srečamo, kadar kupci in prodajalci iščejo drugi druge v nacionalnih ali mednarodnih okvirjih. Sem spada trg strokovnjakov, umetnikov, vodstvenih delavcev, vrhunskih športnikov ipd. O lokalnem trgu pa lahko govorimo takrat, če kupci in prodajalci iščejo druge lokalno. Takšni trgi so načeloma trgi manj izobraženih in nižje kvalificiranih delavcev. Širše gledano gre pri tej vrsti delitev za regionalne trge na različnih ravneh. Z reguliranim trgom dela imamo opravka predvsem v primeru, ko je velik delež delavcev vključen v sindikat, delodajalci pa so združeni v združenja delodajalcev. Takšen trg dela deluje s striktno določenimi pravili, kjer se obe strani sporazumevata s kolektivnimi pogajanjmi. Zadnja delitev trga dela pa je delitev na primarni in sekundarni trg dela. Značilnosti primarnega so večja stalnost zaposlitve, boljše plače, višja izobraženost in usposobljenost delavcev ter pretežna zаетost moških zrelih let. Za sekundarni trg

dela pa je značilna nestalnost zaposlitve, zaposlovanje žensk, najstnikov, ostarelih delavcev in nizke plače» (Malačič et al., 1995a, str. 9–10).

»Trg dela je eden izmed osnovnih trgov proizvodnih dejavnikov in temeljno področje proučevanja ekonomike dela. Z delom običajno izrazimo proizvodne storitve, vsebovane v človeškem, fizičnem in psihičnem naporu, usposobljenosti in intelektualne moči. Zato je delo kot storitev, ki se prodaja in kupuje na trgu, neločljivo od osebe, ki jo nudi, in je pri transakciji impliciten osebni odnos. Za delavca ni pomembno le plačilo za delo, ampak tudi delovne razmere in mnogi drugi neekonomski dejavniki (npr. prestiž, odnosi s sodelavci in vodstvom itd.). Trg dela alocira delavce na različna dela in koordinira odločitve o zaposlitvi ljudi. Povpraševalci na trgu dela so delodajalci, ponudniki pa delojemalci» (Malačič, 1995, str. 7–8).

1.1. Trg dela v Sloveniji

V Sloveniji so »velike strukturne spremembe v gospodarstvu povzročile premik zaposlovanja od primarnega in sekundarnega k terciarnem sektorju. Večina oseb, ki so izgubile delo zaradi prestrukturiranja industrije, je težko ponovno našla zaposlitev. Glavno oviro pri uspešnem nastopu na trgu dela je predstavljala (pre) nizka izobrazba ali neustrezna smer izobrazbe ter dejstvo, da osebe, ki so zaposlitev izgubile, niso bile vključene v različne oblike usposabljanja še v času svoje zaposlitve. Zaradi tega so bile usposobljene predvsem za manj zahtevna dela v določeni industrijski panogi in razen svojih delovnih izkušenj niso imele znanja in kompetenc, ki bi bile prenosljive oziroma relevantne za delo v drugih panogah ali sektorjih. Velik del brezposelnih ni našel dela, čas njihove brezposelnosti se je podaljševal. V prvih letih novega desetletja pa se je situacija že izboljšala, tudi zato, ker se je število presežnih delavcev v prilivu občutno zmanjšalo v primerjavi z devetdesetimi leti. Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v povezavi z zakonodajo, ki spodbuja zaposlovanje družbenih skupin z nižjo produktivnostjo (žensk, prvih iskalcev zaposlitve, dolgotrajno brezposelnih), že kaže na pozitivne učinke. Število registrirano brezposelnih se zmanjšuje, tako kot delež že omenjenih najbolj zapostavljenih skupin iskalcev zaposlitve. Nadaljnje prestrukturiranje gospodarske aktivnosti v smeri večje zastopanosti dejavnosti z višjo dodano vrednostjo bo povečalo povpraševanje po najbolj izobraženih iskalcih zaposlitve. Ker slovenska industrija v tem prestrukturiranju zaostaja, se posledično v kratkem obdobju povečuje delež zaposlenih z visoko izobrazbo in obstajajo prosta delovna mesta pri preprostih poklicih, v trgovini in neindustrijskih storitvah. Na osnovi tega bi lahko rekli, da je trenutna struktura iskalcev zaposlitve neustrezna in število diplomantov glede na potrebe prehitro narašča» (Malačič et al., 2006, str. 2).

»Slovenija se trenutno sooča s posledicami finančne krize in ohlajanjem zunanjega ekonomskega okolja v EU in širše v svetu. Vpliv na slovensko gospodarstvo je tako dvojen – preko nedelovanja medbančnega trga v evro območju ter upada izvoznega povpraševanja na vseh naših ključnih trgih. Nedelovanje medbančnega trga pomeni, da slovenske banke težje prihajajo do virov financiranja, kar posledično onemogoča zadostno kreditiranje slovenskega gospodarstva» (Ukrepi države za blažitev posledic finančne krize, 2008). Organizacija za gospodarsko

sodelovanje in razvoj (OECD) ugotavlja, da se gospodarska recesija končuje hitreje od pričakovanj. Domnevajo, da se je kriza morda že končala, gospodarstvo pa da se zaradi izboljšanih finančnih razmer krepi celo nekoliko bolj od predvidevanj.

»Trenutno je recesija v Sloveniji vsaj začasno prekinjena, saj se je bruto domači proizvod (BDP) v drugem četrtletju leta 2009 v primerjavi s prvim četrtletjem povečal za 0,7 odstotka. Kljub temu ostaja gospodarsko stanje v Sloveniji še vedno relativno slabo, saj se je BDP v primerjavi z drugim četrtletjem leta 2008 realno skrčil za kar 9,3 odstotka. Skrbi o dolgotrajni deflaciji so medtem za zdaj odveč, saj so po julijski deflaciji avgusta 2009 ponovno beležili ničelno inflacijo. Zaradi močne vpetosti slovenskega gospodarstva v mednarodne tokove je bil na medletni ravni za dobro petino manjši tudi obseg menjave s tujino. Glede na to, da je bilo realno zmanjšanje izvoza manjše kot zmanjšanje uvoza, je bil v Sloveniji v transakciji s tujino prvič po treh letih presežek. Negotove gospodarske razmere in naraščajoča brezposelnost so vplivale tudi na to, da se je prvič v zadnjih devetih letih zmanjšala (za 2,6 odstotka) potrošnja gospodinjstev » (Recesija v Sloveniji vsaj začasno prekinjena, optimizma še ni, 2009).

Eden izmed pokazateljev gospodarske razvitosti je tudi brezposelnost in odnos države do tega problema. Brezposelnost v Sloveniji v zadnjem času narašča. Ob koncu januarja 2010 je bilo na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljenih 99.591 brezposelnih oseb. V primerjavi z decembrom 2009 je bila brezposelnost večja za 3,0 %, v primerjavi z januarjem 2009 pa za 34,7 %. Januarja 2010 se je na novo prijavilo 10.650 brezposelnih oseb, kar je 26,3 % več kot decembra 2009 in 17,4 % manj kot v januarju 2009. Med novo prijavljenimi je bilo 1.042 iskalcev prve zaposlitve, 2.736 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 4.656 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Letos so se v primerjavi z lanskim januarjem zmanjšale vse pomembnejše kategorije novo prijavljenih brezposelnih oseb, med njimi najbolj, za 23,5 %, število novo prijavljenih po prenehanju delovnega razmerja za določen čas. Januarja letos je bilo za 33,8 % več novo prijavljenih brezposelnih oseb po prenehanju delovnega razmerja iz poslovnih razlogov ali zaradi stečajev podjetij, 19,1 % več iskalcev prve zaposlitve in 24,7 % več brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Kljub dotoku novih brezposelnih oseb pa je spodbudno, da se povečuje tudi njihovo zaposlovanje. Od 7.731 brezposelnih oseb, ki jih je Zavod v letošnjem januarju odjavil iz evidence, se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 5.032, kar je 28,0 % več kot decembra in 58,3 % več kot januarja lani.

V januarju je glede na december brezposelnost porasla v vseh območnih službah Zavoda, najbolj v OS Ptuj (+5,5 %), bolj kot na republiški ravni pa še v OS Koper (+3,9 %), OS Kranj (+3,9 %), OS Velenje (+3,4 %), OS Ljubljana (+3,3 %) in v OS Maribor (+3,3 %). V zadnjem letu se je brezposelnost najbolj, za 50,0 % povečala na področju OS Nova Gorica, sledijo OS Murska Sobota (+42,6 %), OS Ljubljana (+42,2 %), OS Ptuj (+41,9 %) in OS Kranj (+35,7 %), najmanjši porast pa so zabeležile OS Trbovlje (+25,0 %), OS Maribor (+27,5 %) in OS Novo mesto (+27,8 %). Povpraševanje delodajalcev po delavcih še vedno ostaja na precej nizki ravni. Januarja 2010 so zabeležili za ta mesec običajno (8,7 %) povečanje prostih delovnih mest, vendar je bilo prostih delovnih mest za 7,7 % manj kot v primerljivem mesecu lanskega leta. Glede na januar leta 2008, ki ga še ni zaznamovala gospodarska kriza, pa je bilo prostih delovnih

mest manj kar za 43,4 %. V letošnjem januarju so delodajalci prijavili 12.660 prostih delovnih mest, od tega 77,2 % za določen čas. Po podatkih ZZZS-ja se je na predhodno prijavljenih prostih delovnih mestih januarja 2010 zaposlilo 8.912 oseb ali 12,4 % manj kot januarja 2009. Povpraševanje po delavcih se je januarja 2010 glede na lanski januar najbolj zmanjšalo v gradbeništvu, gostinstvu, finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter v trgovini, med predelovalnimi dejavnostmi pa predvsem v proizvodnji kovinskih izdelkov. Povečanje povpraševanja je bilo najbolj izrazito na področju strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (ZRSZ, 2010).

Na strukturo brezposelnosti vse od začetka gospodarske krize vpliva obsežnejše prijavljanje presežnih delavcev in stečajnikov ter tistih, ki jim je prenehala zaposlitev za določen čas, v jesenskih mesecih pa tudi večji priliv iskalcev prve zaposlitve. V zadnjem letu so se povečali deleži brezposelnih moških, brezposelnih, starih od 26 do 49 let, brezposelnih trajno presežnih delavcev in brezposelnih zaradi stečajev. Predvsem kot posledica večjega števila novo prijavljenih brezposelnih oseb se skrajšuje tudi povprečni čas brezposelnosti. Ob koncu januarja 2010 je bila brezposelna oseba v povprečju brezposelna 1 leto, 6 mesecev in 15 dni, to je 4 mesece manj kot ob koncu lanskega januarja (ZRSZ, 2010).

Negotove gospodarske razmere od jeseni 2008 vplivajo tudi na povpraševanje delodajalcev po delavcih. Dogajanje na trgu dela v Sloveniji bo v prihodnje odvisno predvsem od števila stečajev večjih podjetij in priliva novih iskalcev prve zaposlitve. Največji problem je v tistih slovenskih regijah, kjer je večina ljudi zaposlenih v enem podjetju, kot je to v primeru Mura, kjer bi morebitni stečaj ogrozil celotno Pomurje.

2 GIBANJE NA TRGU DELA V OBMOČNI SLUŽBI NOVA GORICA V OBDOBJU OD 2004 DO 2008

Goriška regija leži v zahodnem delu Slovenije. Meji na Italijo in obsega okrog 11,5 % površine celotnega ozemlja Slovenije. Osrednje mesto je Nova Gorica. Gre za hribovito območje, ki je manj poseljeno. V regiji živi okrog 104.000 prebivalcev, kar predstavlja 5,9 % prebivalstva celotne države Slovenije. Delovno sposobni (tu upoštevamo ljudi v starosti od 15 do 64 let) sta dobri dve tretjini prebivalcev. Število prebivalcev v regiji se v zadnjem času povečuje. Za regijo je značilno staranje prebivalstva, saj je delež starejših od 65 let med najvišjimi v državi.

Goriška regija sodi med razvitejše regije v državi, čeprav ima slabe prometne povezave z ostalimi deli države. Slaba prometna povezava vpliva tudi na to, da se gospodarstvo ne razvija v taki meri, kot bi se lahko. Kljub temu pa je na tem območju kar nekaj tehnološko visoko razvitih in inovativnih podjetij. Največji delodajalci v regiji so: HIT d.d., Iskra avtoelektrika d.d., Primorje d.d., Eta d.o.o. Cerklje, Rotomatika d.o.o., Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca, Fructal živilska industrija d.d., Kolektor PRO d.o.o., Elektro Primorska d.d., ITW Metalflex d.o.o., Mlinotest živilska industrija d.d., MIP d.d., Salonit Anhovo gradbeni materiali d.d., CPG d.d., AFIT d.o.o., AET d.o.o., Hidria IMP klima d.o.o..

Območje Tolmina zajema izredno veliko naravnih danosti (smaragdna Soča in njeni številni pritoki s prodišči, slapovi, soteskami, koriti, z ribolovnimi območji; Triglavski narodni park, ...), bogato zgodovinsko dediščino in dediščino 1. svetovne vojne. Vse to je še neizkoriščeno in bi se dalo bolje izkoristiti npr. z večjo dostopnostjo (boljše prometne povezave z osrednjo Slovenijo, boljši javni prevoz), z razvojem alternativnih oblik turizma in razvojem turizma kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah.

V Goriški regiji je število zaposlenih in samozaposlenih v zadnjih letih naraščalo, decembra 2008 pa se je število pričelo hitro zmanjševati. Konec decembra 2008 je bilo tu 42.290 delovno aktivnih prebivalcev, kar predstavlja 5,7 % vseh delovno aktivnih v državi. Največ zaposlenih je v predelovalnih dejavnostih, in sicer v dejavnostih proizvodnje električne in optične opreme ter proizvodnje strojev in naprav. Število zaposlenih se je povečevalo predvsem v dejavnostih nepremičnin, najemu, poslovnih storitvah, trgovini in v gradbeništvu. Delež zaposlenih pa se zmanjšuje predvsem v predelovalnih dejavnostih.

Regija ima kljub ponovnemu naraščanju brezposelnosti, zlasti od decembra 2008, dalje najnižjo stopnjo brezposelnosti med vsemi regijami v Sloveniji. Število brezposelnih se je od leta 2006 zmanjševalo, precejšen preobrat pa se je zgodil, kot sem že omenila, decembra 2008, ko je število brezposelnih pričelo strmo naraščati. Konec septembra 2009 je bilo v regiji 3.745 registriranih brezposelnih oseb, kar predstavlja 4,24 % vseh brezposelnih v državi. Podatki za marec 2010 pa kažejo, da se število brezposelnih glede na september 2009 ni bistveno spremenilo (Statistične informacije, 2010). Število brezposelnih je naraslo zaradi stečajev ter ostalih presežnih delavcev, predvsem iz panog s področja tekstilne, usnjarsko-obutvene industrije, obdelave in predelave lesa, pohištvene ter živilske industrije. V zadnjem času se na tem območju povečuje priliv predvsem moške delovne sile iz panog, vezanih na avtomobilsko industrijo.

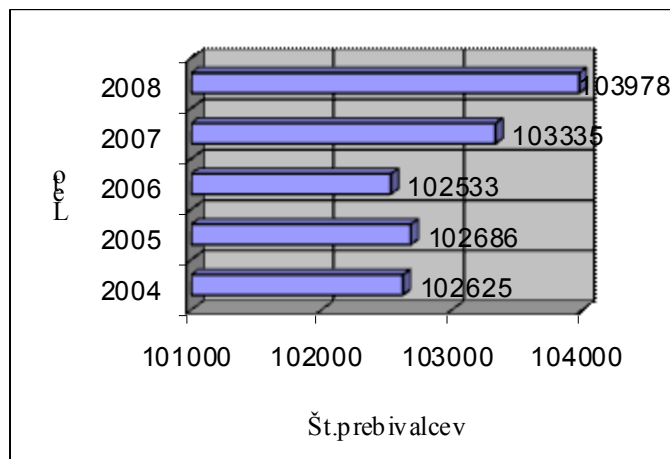
V nadaljevanju bom predstavila kazalnike trga dela za območje, ki ga pokriva Območna služba Nova Gorica. Ta ima tri urade za delo, in sicer: Urad za delo Ajdovščina (občini Ajdovščina in Vipava), Urad za delo Nova Gorica (občine Brda, Kanal, Miren – Kostanjevica, Nova Gorica, Renče – Vogrsko, Šempeter – Vrtojba) in Urad za delo Tolmin (občine Bovec, Kobarid in Tolmin). Med zgoraj omenjenimi občinami je daleč najbolj razvita novogoriška. V njej je namreč skoraj 41 odstotkov vseh družb, ki ustvarijo dobrih 37 odstotkov skupnih prihodkov od prodaje, zaposluje pa več kot devet tisoč ljudi. Sledita ji občini Ajdovščina in Idrija.

2.1 Prebivalstvo

Konec junija 2008 je bilo na območju, ki ga pokriva Območna služba Nova Gorica, 103.978 prebivalcev, kar predstavlja 5,1% delež vsega prebivalstva Slovenije. Najbolj poseljena je novogoriška občina. Število prebivalcev narašča. Visok je tudi delež starejših od 65 let, ki je med najvišjimi v državi, še posebej izrazit je ta problem na Tolminskem, kjer je skoraj petina

prebivalstva starejša od 65 let. Glavni problem na tem področju je slaba prometna infrastruktura, zaradi katere se ljudje selijo v večja mesta oziroma kraje z boljšimi prometnimi povezavami.

Slika 1: Gibanje prebivalstva od leta 2004 do leta 2008 – stanje konec leta:



Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

Iz zgornje slike je razvidno, da se je število prebivalcev iz leta v leto povečevalo. Ob koncu leta 2008 je število prebivalcev na omenjenem območju znašalo 103.978 oseb, kar je kar 1.353 oseb oz. 1,32 % več kot leta 2004. Število prebivalcev narašča zlasti v mestih in večjih krajih. Goriška regija je redko poseljena, izjema je le Nova Gorica z okolico, Šempeter in Vrtojba. Zlasti v hribovitih predelih se zmanjšuje delež mladih, rodnost upada in povečuje se število starejših prebivalcev. Mladi se večinoma selijo v večja mesta po Sloveniji, veliko jih po študiju ostane tudi v Ljubljani.

2.2 Zaposlenost

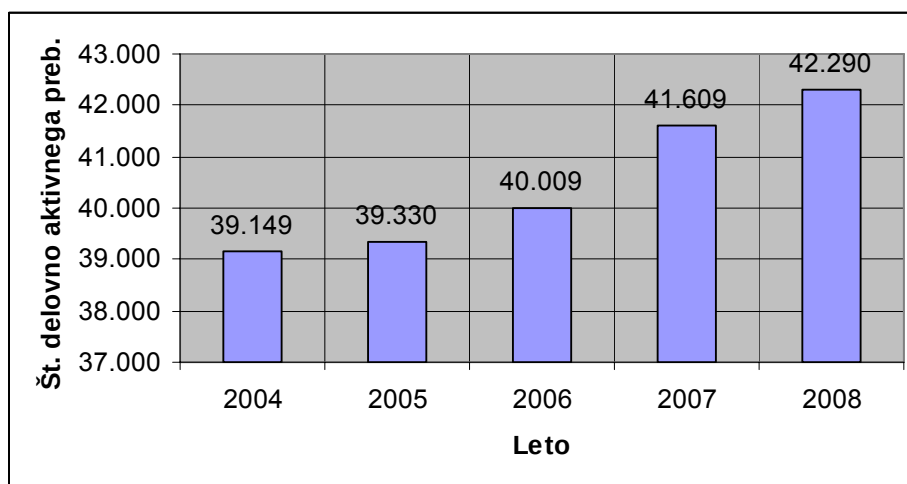
Za novogoriško regijo so bila značilna dobra gospodarska gibanja, ki so se nadaljevala vse do jeseni 2008. To je vplivalo tudi na število zaposlenih, saj je le-to naraščalo vse do oktobra 2008. V novembru in decembru tega leta pa se je njihovo število začelo hitro zmanjševati. Na to je verjetno vplivala svetovna finančna kriza, kateri se tudi Slovenija ni mogla izogniti. Po podatkih Območne službe Nova Gorica je bilo konec leta 2008 na območju, ki ga ta služba pokriva, 42.290 delovno aktivnih prebivalcev¹, kar predstavlja 4,8 % vseh delovno aktivnih v državi.

¹ K delovno aktivnemu prebivalstvu sodijo: *zaposlene osebe*, ki so v delovnem razmerju: pri podjetju, družbi, zavodu, drugi organizaciji; pri podružnicah tujih podjetij; izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali družbene funkcije; matere z otrokom, ki delajo po posebnih predpisih; lastniki podjetij, ki jih osebno vodijo in niso zavarovani iz drugega naslova; od 1. 1. 1999 udeleženci javnih del; k zaposlenim osebam ne štejemo oseb, ki delajo v teh podjetjih, družbah in organizacijah po pogodbi o delu ali po avtorski pogodbi, in državljanov Republike Slovenije s stalno zaposlitvijo v slovenskih predstavništvih, gradbiščih ipd. v tujini. *Zaposlene osebe, ki so v delovnem razmerju*: pri osebah, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost; pri osebah, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic; pri fizičnih osebah, ki uporabljajo dopolnilno delo drugih ljudi. *Samozaposlene osebe*, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki posamezniki) in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (SURS, 2009).

Glede na isto obdobje leta 2007 je bilo število delovno aktivnega prebivalstva večje za 681 oseb oz. za 1,6 %.

Največ delovno aktivnega prebivalstva je bilo zaposlenega v predelovalnih dejavnostih, in sicer v dejavnostih proizvodnje električne in optične opreme ter v dejavnostih proizvodnje hrane, pijač in tobačnih izdelkov. Po večjem številu zaposlenih v regiji izstopajo še trgovina, gradbeništvo, izobraževanje, druge javne, skupne in osebne storitve, med katerimi je najbolj razvito igralništvo, zdravstvo in socialno varstvo, nepremičnine, najem, poslovne storitve, promet, skladiščenje in zveze (tovorni promet). Delodajalci so največ povpraševali po poklicih, ki jih na trgu dela primanjkuje. To so predvsem tehnični poklici na IV. in VII. stopnji strokovne izobrazbe (deficitarni poklici – kovinarji, električarji, gradbinci, strugarji ...).

Slika 2: Gibanje delovno aktivnega prebivalstva med leti 2004 in 2008 (stanje konec leta):



Vir: Statistični urad Republike Slovenije².

Iz slike 2 je razvidno, da je število delovno aktivnega prebivalstva vztrajno naraščalo. Leta 2004 je bilo v Območni službi Nova Gorica 39.149 delovno aktivnih prebivalcev, leta 2008 pa 42.290 delovno aktivnih prebivalcev, kar je 3.141 (oz. 8 %) oseb več kot leta 2004. V zadnjih treh letih beležijo najvišjo rast zaposlenosti na območju upravnih enot Nova Gorica in Ajdovščina.

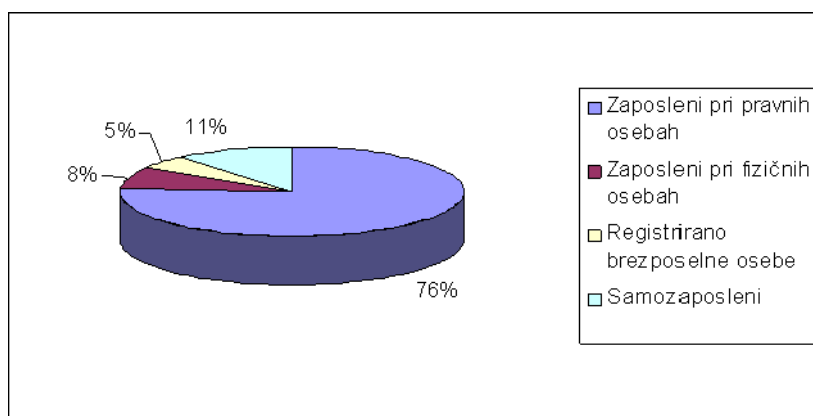
² S 1. januarjem 2005 je bila uvedena sprememba zajemanja podatkov. Tako podatke o zaposlenih in samozaposlenih (razen kmetov) SURS dobiva iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP). Prej je bil vir podatkov za zaposlene v podjetjih, družbah in organizacijah Mesečno poročilo o plačah in zaposlenih osebah v družbah, podjetjih in organizacijah (ZAP/M), kjer pa niso bile zajete vse enote. Zaradi spremenjenega vira podatkov za zaposlene osebe se je število delovno aktivnih prebivalcev povečalo, kar posledično vpliva na zmanjšanje stopnje registrirane brezposelnosti: tako je v decembru 2004 v OS Nova Gorica število delovno aktivnega prebivalstva po novi metodologiji z novim načinom zajemanja višje za 1.678 oseb, stopnja registrirane brezposelnosti pa nižja za 0,1 odstotne točke – 7,3 % (po prejšnji metodologiji 7,4 %).

V prilogi številka 1 je prikazana tabela, ki prikazuje število delovno aktivnega prebivalstva v letih 2007 in 2008 po Upravnih enotah Območne službe Nova Gorica. Največ delovno aktivnega prebivalstva je bilo v UE Nova Gorica, najmanj pa v UE Tolmin. V UE Nova Gorica je bilo leta 2007 26.595 delovno aktivnih prebivalcev, v letu 2008 pa 27.057, kar je 1,7 % več. Njihovo število je leta 2008 glede na leto 2007 naraslo tudi v UE Ajdovščina in Tolmin. V UE Ajdovščina za okrog 3 %, v UE Tolmin pa samo za 0,35 %, tu upada tudi število prebivalcev, saj so razmere za življenje razmeroma težke zaradi slabih prometnih povezav in tudi večje industrije na tem območju ni.

2.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih

V prilogi številka 2 je tabela, ki prikazuje delovno aktivno prebivalstvo po sektorjih dejavnosti konec decembra 2008. Med delovno aktivnim prebivalstvom konec tega leta prevladujejo zaposleni v storitvenih dejavnostih (23.732 oseb), kar je 56,1 % vseh delovno aktivnih prebivalcev. Tu izstopajo predvsem trgovina, popravila motornih vozil, druge javne skupne in osebne storitve, izobraževanje, nepremičnine, najem, poslovne storitve ter promet in skladiščenje. Število zaposlenih se je najbolj povečalo v dejavnosti nepremičnine, najem, poslovne storitve, v dejavnosti druge javne, skupne in osebne storitve ter v trgovini. V nekmetijskih dejavnostih je bilo konec leta 2008 zaposlenih 39,5 % vsega delovno aktivnega prebivalstva oziroma 16.684 oseb. Povečevalo se je število zaposlenih v gradbeništvu, zmanjševalo pa se je število zaposlenih v predelovalnih dejavnostih. V kmetijskih dejavnostih je bilo konec leta zaposlenih 1.874 oseb, kar predstavlja 4,43 % delež vsega delovno aktivnega prebivalstva. Tu izstopata predvsem kmetijstvo in gozdarstvo.

Slika 3: Struktura aktivnega prebivalstva (december 2008)



Vir: SURS.

Zaposleni pri pravnih osebah predstavljajo dobre tri četrtine prebivalstva (76 %). Večina oseb je zaposlenih v storitvenih dejavnostih in nekmetijskih dejavnostih (predelovalne dejavnosti, gradbeništvo). Samozaposlenih je 11 % aktivnega prebivalstva. Po podatkih statističnega urada je med temi:

- 7 % samostojnih podjetnikov
- 1 % oseb, ki opravljajo poklicno dejavnost

- 4 % kmetov

Zaposleni pri fizičnih osebah predstavljajo 8 % aktivnega prebivalstva, registrirano brezposelne osebe pa 5 % aktivnega prebivalstva.

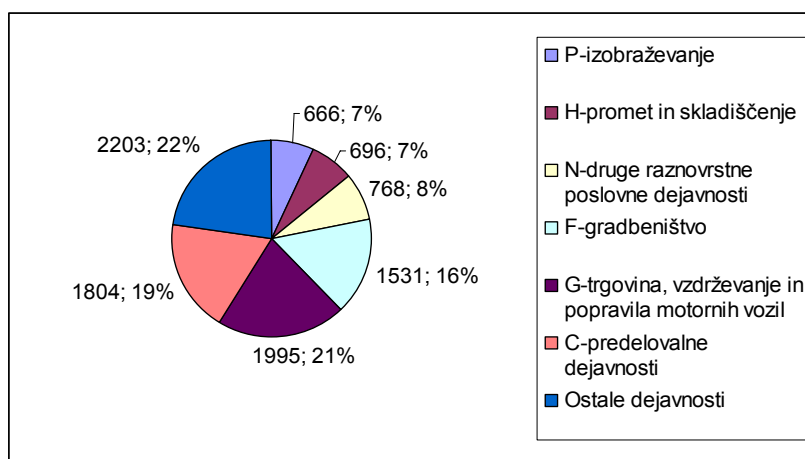
2.4 Prosta delovna mesta in zaposlitve

Število prijavljenih prostih delovnih mest in število zaposlitev je med leti 2004 in 2008 naraščalo. Leta 2008 so delodajalci z območja upravnih enot Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin prijavili 9.663 prostih delovnih mest, kar je 0,78 % več kot v preteklem letu 2007, in kar 37,9 % več kot leta 2004. Z zaposlitvijo je bilo pokritih 6.811 prostih delovnih mest, kar je 3,43 % več kot leta 2007 in kar 31,4 % več kot leta 2004. Kar 81,1 % vseh zaposlitev v letu 2008 je bilo zaposlitev za določen čas (Priloga št.3).

2.5 Objavljena prosta delovna mesta po dejavnostih

Med prijavljenimi prostimi delovnimi mesti v UE Nova Gorica so v letu 2008 prevladovala prosta delovna mesta v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (21 %) in ostalih dejavnostih (22 %), sledijo prosta delovna mesta s področja predelovalnih dejavnosti in s področja gradbeništva (16 %). Okrog 7 % prijavljenih delovnih mest je bilo s področja prometa in skladiščenja, izobraževanja in drugih poslovnih dejavnosti. Zadnja leta beležijo naraščanje števila prostih delovnih mest v storitvenih dejavnostih. Najbolj so naraščale potrebe delodajalcev za zaposlitve v gradbeništvu, trgovini ter drugih javnih, skupnih in osebnih storitvah.

Slika 4: Število in delež prostih delovnih mest po dejavnostih



Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

2.6 Izobrazbena struktura prijavljenih in kritih delovnih mest

V prilogi št. 4 je tabela, ki prikazuje izobrazbeno strukturo prostih delovnih mest in realiziranih zaposlitev v obdobju 2004–2008. Delodajalci so imeli največ težav pri zaposlovanju delavcev za delo v gostinstvu, dela v gradbeništvu, zdravstvu ter poklicih s področja kovinarstva in strojništva, elektrotehnike in informatike. Iz tabele je razvidno, da so v letu 2008 delodajalci največ povpraševali po delavcih s IV. stopnjo izobrazbe (38,8 % vseh prostih delovnih mest). Največ je bilo povpraševanja po prodajalcih, voznikih, natakarih, zidarjih, voznikih avtomobilih, ključavničarjih, kuharjih. Sledijo potrebe delodajalcev po delavcih brez izobrazbe (29,4 % vseh prostih delovnih mest). Tu prevladuje povpraševanje po preprostih delih v predelovalnih dejavnostih in v gradbeništvu. Potreb po V. stopnji izobrazbe je bilo 1.622, večinoma gre za povpraševanje po ekonomskih, strojnih in zdravstvenih tehnikih. Precejšnje število potreb je bilo tudi po delavcih z najmanj VII. stopnjo izobrazbe (10,6 % delež), večinoma so potrebovali ekonomiste, profesorje razrednega pouka, pravnike, inženirje strojništva ter zdravnike. Leta 2008 se je nekoliko povečal delež prostih delovnih mest s IV. stopnjo strokovne izobrazbe (38,8 %), med katerim prevladuje povpraševanje po prodajalcih.

V prilogi številka 5 je tabela, ki prikazuje potrebe po delavcih v letu 2008 po poklicnih skupinah. Največ prijavljenih prostih delovnih mest je bilo za preprosta dela (22,2 %), kjer delodajalci potrebujejo največ delavcev za preprosta dela v gradbeništvu in predelovalnih dejavnostih ter čistilce. Več kot 90 % teh potreb je za določen čas. Sledijo potrebe po prodajalcih, natakarih, kuharjih, poklicih za zdravstveno in socialno oskrbo v zavodih ter varnostnikih. Le-ti so predstavljali 19,8 % vseh potreb. 15,2 % potreb po delavcih je bilo po poklicih za neindustrijski način dela (zidarji, orodjarji, ključavničarji, mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev, livarji, mehaniki in monterji motornih vozil.). Skupini upravljavci strojev in naprav ter industrijski izdelovalci in sestavljavci predstavljajo kar 10,6 % vseh potreb, kjer prevladujejo predvsem potrebe po voznikih težkih tovornjakov in skupina tehniki in drugi strokovni sodelavci, tehnični in komercialni zastopniki za prodajo, medicinske sestre, zavarovalniški zastopniki, tehniki za strojništvo. Potrebe po strokovnjakih predstavljajo 10,1 % vseh potreb. Največ je bilo povpraševanja po osnovnošolskih učiteljih, ekonomistih, inženirjih strojništva, strokovnjakih za univerzitetno, visokošolsko izobraževanje. Potreb po zakonodajalcih, visokih uradnikih, menedžerjih ter kmetovalcih, gozdarjih, ribičih in lovcih pa je bilo malo, okrog 1,9 % vseh potreb.

2.7 Registrirana brezposelnost

Kot je razvidno iz priloge št. 6, ki prikazuje gibanje registrirane brezposelnosti v obdobju od 2004 do 2008, vidimo, da je bilo konec meseca decembra leta 2008 v Območni službi Nova Gorica 2.370 registrirano brezposelnih oseb, kar je 33 oseb oz. 1,4 % več kot ob koncu leta 2007. Število brezposelnih je naraslo oktobra 2008 zaradi priliva iskalcev prve zaposlitve zaradi dokončanja študija in decembra tega leta zaradi množične prekinitve delovnega razmerja za

določen čas, kar je bila posledica gospodarske krize. Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti je leta 2008 znašala 4,6 %. Obseg brezposelnosti predstavlja 3,6 % delež vseh brezposelnih v Sloveniji.

Med posameznimi upravnimi enotami so precejšnje razlike glede gibanja stopnje registrirane brezposelnosti. Kot vidimo iz priloge št. 7, je bila najvišja stopnja zabeležena na območju UE Tolmin, in sicer 7 %, najnižja pa na območju UE Nova Gorica, 4,5%. V UE Ajdovščina je znašala 5,2 %. V primerjavi z državo, kjer je bila stopnja registrirane brezposelnosti 7 % (december 2008) je bila le-ta na območju OS Nova Gorica nižja za 1,9 odstotne točke in je med najnižjimi med Območnimi službami v Sloveniji (nižjo je imela v enakem obdobju samo OS Kranj, 5%). Število registrirano brezposelnih oseb je v zadnjih letih upadalo in je bilo leta 2008 najnižje v zadnjih 15 letih.

»Konec leta 2008 je povprečna čakalna doba na zaposlitev znašala 23 mesecev in 21 dni, kar je skoraj tri mesece manj kot konec decembra 2007 ter mesec dni manj, kot je povprečna čakalna doba v državi. Konec leta se je zaradi večjega priliva v brezposelnost povprečna čakalna doba povečala. Povprečno čakalno dobo na zaposlitev podaljšujejo predvsem starejši delavci z nižjimi stopnjami izobrazbe z zdravstvenimi ali drugimi omejitvami, kar povzroča njihovo nezaposljivost in zato dolgo čakalno dobo na zaposlitev. Tako je bila konec decembra 2008 povprečna čakalna doba oseb brez izobrazbe 27 mesecev, medtem ko je povprečna čakalna doba oseb z najmanj VII. stopnjo izobrazbe 10 mesecev in 16 dni« (Trg dela v goriški regiji, 2009).

Na Območni službi Nova Gorica je konec leta 2008 1.041 oseb oz. 43,9 % vseh brezposelnih čakalo na zaposlitev več kot eno leto. Med temi je bilo 486 takih, ki so na zaposlitev čakali več kot tri leta. Za te osebe je značilno, da so skoraj brez izobrazbe, skoraj četrtina pa jih ima V. stopnjo izobrazbe (gimnazijski maturant, ekonomski tehnik, ...).

V prilogi št. 8 so prikazane najpogostejše potrebe v letu 2008 po posameznih stopnjah poklicne in strokovne izobrazbe ter število brezposelnih za te izobrazbe. Največ prijavljenih prostih delovnih mest je bilo za I. stopnjo izobrazbe, kjer prevladujejo potrebe po delavcih brez poklica, in za pomožna dela. Veliko je bilo tudi potreb po tistih, ki imajo samo osnovno izobrazbo. Nekaj manj povpraševanja je bilo po delavcih s IV. stopnjo izobrazbe (prodajalci, vozniki, natakarji in zidarji) in po delavcih s V. stopnjo izobrazbe (ekonomski, strojni in zdravstveni tehnik). Med brezposelnimi so prevladovali tisti s I. stopnjo izobrazbe (delavci brez poklica, pomožna dela), IV. in V. stopnjo izobrazbe, kjer prevladujejo prodajalci, ekonomski tehniki in gimnazijski maturantje.

V prilogi številka 9 in 10 sta tabeli, ki prikazujeta, koliko časa čakajo registrirano brezposelni na zaposlitev in pregled le-teh glede na njihovo doseženo delovno dobo, trajanje brezposelnosti in stopnjo izobrazbe. Največ brezposelnih je na zaposlitev čakalo do 3 mesecev (32 %), med temi so prevladovali tisti s I., V. in IV. stopnjo izobrazbe. Nad 2 leti je na zaposlitev čakalo okrog 15 % vseh brezposelnih, od 3–6 mesecev pa je čakalo okrog 12,5 % vseh brezposelnih. Največ brezposelnih je bilo takih, ki so imeli nad 30 let delovne dobe, med temi so prevladovali tisti s samo I. stopnjo izobrazbe, sledijo tisti nad 20–30 leti delovne dobe, kjer je največ takih s I. in IV. stopnjo izobrazbe. Najmanj brezposelnih je na zaposlitev čakalo do 1 leta, teh je bilo okrog 5,7

%, kjer je bilo največ takih s V. stopnjo izobrazbe. Nad 5–10 let je na zaposlitev čakalo okrog 9,9 % vseh brezposelnih, kjer je bilo največ takih, ki so imeli IV. in V. stopnjo izobrazbe.

2.8 Značilne skupine brezposelnih oseb

Zaviralni dejavnik pri zaposlovanju brezposelnih oseb so strukturna neskladja: poklicna in izobrazbena neskladja, neugodna starostna struktura, zdravstvene omejitve, invalidnost. včasih tudi premajhna motiviranost za delo. Iz priloge št. 11a je razvidno, da največjo skupino registrirano brezposelnih oseb predstavljajo ženske, teh je 47 % vseh brezposelnih, sledijo jim dolgotrajno brezposelni s 43,9 %, brezposelni, stari več kot 50 let, 35,7 % in stečajniki 25,9 % vseh zaposlenih. V prilogi št. 11b so predstavljene značilne skupine brezposelnih oseb od leta 2004 do leta 2008 v Območni službi Nova Gorica. V omenjenih letih so med brezposelnimi prav tako prevladovali ženske, dolgotrajno brezposelni in osebe starejše od 50 let. Te skupine spadajo med težje zaposljive. Najmanj oseb med brezposelnimi pa beležijo v skupini oseb starih do 26 let in v skupini iskalcev 1. zaposlitve.

Iz priloge št. 12 vidimo, da se je glede na december 2007 povečalo število brezposelnih oseb, starih do 26 let. V vseh ostalih kategorijah se je število brezposelnih zmanjšalo, največ v kategoriji dolgotrajno brezposelnih, tukaj se je število le-teh zmanjšalo za 165 oseb. Zmanjšalo se je tudi število brezposelnih žensk in iskalcev 1. zaposlitve (71 oseb manj). Glede na leto 2007 se je leta 2008 zmanjšalo tudi število brezposelnih, starih več kot 50 let (63 oseb), trajno presežnih delavcev (35 oseb) in invalidov (10 oseb).

V prilogi številka 13 je prikazano gibanje registrirane brezposelnosti med leti 2004 do 2008. Število brezposelnih oseb se je iz leta v leto zmanjševalo in je ob koncu leta 2008 znašalo 2.370 oseb, kar je kar 813 oseb oz. 25,54 % manj kot leta 2004. Najbolj se je zmanjšalo število brezposelnih žensk (461 žensk) in brezposelnih, starih do 26 let (445 oseb). Tudi število iskalcev prve zaposlitve in dolgotrajno brezposelnih je bilo ob koncu leta 2008 manjše, in sicer za okrog 328 oseb. V istem obdobju se je zmanjšalo tudi število dolgotrajno brezposelnih, tistih, ki so stari od 40 let do 50 let in več kot 50 let.

2.9 Izobrazbena struktura brezposelnih oseb

Med vsemi registrirano brezposelnimi je 39,7 % takih, ki imajo I. oz. II. stopnjo izobrazbe (942 oseb), to prikazuje tabela v prilogi št. 14. Ta delež se je konec leta precej povišal zaradi prenehanj zaposlitev za določen čas, večinoma tistim, ki so brez izobrazbe. Med brezposelnimi je 22 % oz. 523 oseb takih, ki imajo III. in IV. stopnjo izobrazbe. Tu prevladujejo predvsem prodajalci. Brezposelnih s V. stopnjo izobrazbe je bilo okrog 25,6 % oz. 608 oseb. Med njimi prevladujejo gimnazijski maturantje in ekonomski tehniki. 3,7 % brezposelnih je bilo s VI. stopnjo izobrazbe (88 oseb). Najmanj VII. stopnjo izobrazbe je imelo 209 oseb, kar predstavlja

8,8 % delež, kjer prevladujejo ekonomisti, pravniki ter upravni organizatorji, družboslovci (sociologi, politologi, komunikologi, novinarji, ...).

2.10 Prijave v brezposelnost

V prilogi št. 15 je prikazan priliv v evidenco brezposelnih oseb po razlogih prijave. Priliv v evidenco brezposelnih je leta 2005 znašal 3.580 oseb in se je vse do leta 2007 zmanjševal in tega leta znašal 2.434 oseb, kar je kar 32 % manj kot leta 2004. Šele v letu 2008 se je priliv v evidenco brezposelnih nekoliko povečal in je znašal 2.571 oseb, kar je za 5,6 % več kot v predhodnem letu. Od vseh 2.571 prijav v brezposelnost je bilo:

- 1.156 (45 %) prijav po izteku delovnega razmerja za določen čas. Od tega 204 oseb na Uradu za delo Ajdovščina, 690 oseb na Uradu za delo Nova Gorica in 262 oseb na Uradu za delo Tolmin. V primerjavi s predhodnim letom se je število prijav zaradi izteka zaposlitve za določen čas povečalo za 21 %.
- 453 (17,6 %) prijav iskalcev prve zaposlitve. Za 10 % manj prijav kot v letu 2007, od tega 114 oseb na Uradu za delo Ajdovščina, 206 oseb na Uradu za delo Nova Gorica in 133 oseb na Uradu za delo Tolmin.
- 72 (2,8 %) prijav zaradi stečaja. Ena prijava več kot leto prej, od tega 4 osebe na Uradu za delo Ajdovščina, 49 oseb na Uradu za delo Nova Gorica in 19 oseb na Uradu za delo Tolmin.
- 339 (13,2 %) prijav oseb kot trajnih presežkov iz poslovnih razlogov, prisilne poravnave, kar je enako kot v letu 2007. Na posameznem Uradu za delo je bil priliv presežnih delavcev naslednji: Urad za delo Ajdovščina 101 oseba, Urad za delo Nova Gorica 175 oseb in Urad za delo Tolmin 63 oseb.
- 551 (21,4 %) prijav spada med ostale razloge, tu je zajetih 248 oseb na podlagi pisnega sporazuma oz. redne odpovedi s strani delavca, 99 prijav iskalcev ponovne zaposlitve po daljši neaktivnosti (nad 2 leti), 39 zaradi nesposobnosti delavca, 25 zaradi razveze zaradi neizpolnjevanja obveznosti delodajalca, 10 zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti, 7 oseb zaradi izteka javnega dela.

Iz priloge št. 16 je razvidno, da je bilo z vidika izobrazbene strukture v letu 2008 največ prijavljenih brezposelnih oseb brez strokovne izobrazbe (34,3 %). Ti so imeli I. in II. stopnjo izobrazbe. Sledijo osebe s V. stopnjo strokovne izobrazbe (28 %) ter IV. stopnjo (18 %). Tistih s III. stopnjo in VI. stopnjo je bilo najmanj. Na območju OS Nova Gorica pa preseneča dokaj visok delež tistih, ki so imeli najmanj visoko stopnjo izobrazbe. V primerjavi s Slovenijo je na tem območju že nekaj let bistveno večji delež prijavljenih oseb z najmanj visoko stopnjo izobrazbe: OS Nova Gorica 15,3 % (393 oseb) vseh prijav, v Sloveniji ta delež znaša 11,1 %.

Iz priloge št. 17 je razvidno, da se je v letu 2008 povečalo število prijav v brezposelnost v tisti skupini ljudi, ki so stari od 30 do 40 let, in sicer jih je bilo za 19,35 % več kot leta 2007. V ostalih starostnih skupinah bistveno večjih sprememb ni bilo. Največ prilivov v brezposelnost je v tisti skupini, ki je stara od 25 do 40 let, sledi tista, v kateri so ljudje stari do 25 let. Najmanj prilivov v brezposelnost pa je bilo pri tistih, ki so stari nad 40 let.

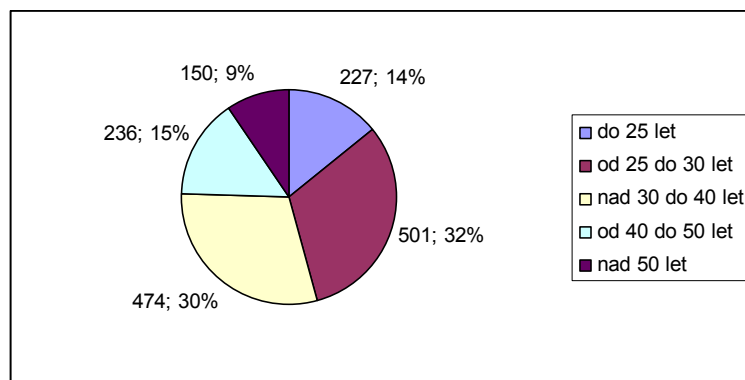
2.11 Odjave iz evidence brezposelnih

Iz evidence brezposelnih se je v letu 2008 odjavilo 2.532 oseb, kar je 11,6 % manj kot v letu 2007 in kar 24,9 % manj kot leta 2005. Leta 2008 se je zaposlilo 1.588 oseb, 12,7 % manj kot leta 2007, vendar skladno s pričakovanji glede na manjše število brezposelnih in njihovo strukturo. Redno zaposlitev je dobilo 1.527 brezposelnih oseb, 61 oseb je bilo vključenih v programe javnih del. 831 oseb se je iz evidence odjavilo zaradi razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve. Sem spada redno izobraževanje, upokojitve, ostale neaktivnosti oz. subjektivni in drugi razlogi. 113 oseb je prešlo v druge evidence (Priloga št. 18).

Iz priloge št. 19 je razvidno, da je med brezposelnimi osebami, ki so se leta 2008 zaposlile, je imelo največ oseb V. stopnjo izobrazbe (30,5 %). Precej visok je bil delež tistih novo zaposlenih oseb z najmanj VII. stopnjo izobrazbe, kar 24,5 %. Slaba petina je imela I. stopnjo (19,7 %). IV. stopnjo izobrazbe je imelo 18,5 % vseh novo zaposlenih. Najmanj novo zaposlenih je bilo takih, ki imajo II., III in VI. stopnjo izobrazbe. Njihov delež se je gibal od 0,2 % do 3,9 %.

Iz starostne strukture zaposlitev je razvidno, da je bila skoraj tretjina zaposlitev oseb, starih od 25 do 30 let. 30 % zaposlenih oseb je bilo starih med 30 in 40 let, okrog 15 % zaposlenih je imelo med 40 in 50 let, 14 % jih je bilo starih do 25 let, najmanj pa tistih nad 50 let (9 %). S starostjo se število zaposlitev, starejših od 50 let, v zadnjih letih vendarle nekoliko povečuje, kar je tudi rezultat načrtnega dela in spodbujanja zaposlovanja starejših.

Slika 5: Starostna struktura zaposlitev leta 2008



Vir: Letno poročilo OS Nova Gorica 2008.

3 GIBANJE NA TRGU DELA V OBMOČNI SLUŽBI KOPER MED LETI 2004 IN 2008

Območna služba Koper zajema Obalno-kraško in Notranjsko-kraško regijo. Obalno-kraška regija leži na jugozahodu Slovenije in obsega približno 5,2 % površine Slovenije. Na zahodu meji na

Italijo (Furlanija-Juljska Krajina), na jugu pa na Hrvaško. Tu živi okrog 112.706 prebivalcev. Obmorska in obmejna lega ji dajejo prednost pred ostalimi regijami v državi, saj je zanj značilna pestrost gospodarstva in razvita prometna infrastruktura. Tu igra izjemno vlogo koprsko pristanišče in vse z njim povezane dejavnosti. Te pomembno vplivajo na razvoj in zaposlovanje v regiji. Regijski središči sta Koper in Sežana, ki ju z glavnim mestom Ljubljano povezuje sodobna avtocesta. Največ vseh delovno aktivnih prebivalcev v regiji je zaposlenih v storitvenih dejavnostih, in sicer v trgovini, poslovnih storitvah in prometu ter gostinstvu in turizmu. Veliko ljudi je zaposlenih tudi v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu. V zadnjih letih se je zaposlenost povečala v prometu, finančnem posredništvu ter v gradbeništvu. Veliko je bilo in je investicijskih vlaganj (gradnja infrastrukturnih objektov, poslovnih centrov, obrtnih con, širitev turističnih zmogljivosti itd.). Danes se na tem območju gradijo nove ceste, ki bodo obmorske kraje (Koper, Izola) razbremenile velikega prometa, zlasti v poletnih mesecih, ko to območje prečka izjemno veliko število ljudi iz sosednjih držav. Ob koncu leta 2008 in v začetku leta 2009 je zaradi recesije prišlo do zmanjšanja zaposlovanja v skoraj vseh dejavnostih. Za regijo je značilno majhno število brezposelnih oseb (4.937 konec septembra 2009, kar je 5,5 % vseh brezposelnih v Sloveniji). Med brezposelnimi osebami na tem območju izstopajo brezposelni, stari nad 50 let, in invalidi. V zadnjih letih se povečuje število brezposelnih z visoko ter univerzitetno izobrazbo, saj bolj kot v drugih regijah primanjkuje delovnih mest za visoko izobražene iskalce zaposlitve.

Največji delodajalci v regiji so naslednja podjetja: Luka Koper d.d., Istrabenz turizem d.d., Cimos Koper d.d., Intereuropa d.d., Lama Dekani d.d., Banka Koper d.d., Casino Portorož d.d., Hoteli Bernardin d.d., Splošna bolnišnica Izola, Adriatic – Slovenica zavarovalna družba d.d., Kraški zidar d.d., Kras, mesno predelovalna industrija Sežana.

Notranjsko-kraška regija leži na jugozahodu Slovenije in zajema okrog 7,2 % površine države. Središče regije je mesto Postojna. Na jugu meji na Hrvaško. Tu živi okrog 35.329 prebivalcev. V preteklosti se je veliko prebivalcev odselilo v razvitejše kraje, zlasti na obalno območje. V zadnjih letih postaja ta regija spet privlačna za priseljevanje. Tu imam v mislih predvsem območje Krasa in okolico Kozine. Glavne prednosti notranjsko-kraške regije so izvozno usmerjena podjetja, naravna bogastva (les), nižje cene stanovanj in poslovnih prostorov in nenazadnje razvoj podjetništva na tem območju. Za to regijo je značilen izjemno pester kraški svet. Največja znamenitost je Postojnska jama in naravna znamenitost presihajoče Cerkniško jezero. Tu se pojavljajo priložnosti, povezane z razvojem turizma, povezanega s kmetijstvom. Gospodarske družbe so usmerjene pretežno v izvoz. Za območje Postojne in okolice so pomembna podjetja v industriji lesnih in pohištvenih izdelkov ter podjetja, ki se ukvarjajo s predelavo in obdelavo kovin. Tudi za to območje je značilno majhno število brezposelnih oseb, vendar pa se je tudi na tem območju zaradi vse slabših gospodarskih razmer v zadnjih mesecih leta 2008 število brezposelnih začelo povečevati. V notranjsko-kraški regiji primanjkuje delovnih mest za izobražene kadre, saj je njihov delež med brezposelnimi nadpovprečen. Tu živi veliko mladih, zato je tudi med brezposelnimi delež le-teh nadpovprečen. Veliko jih najde zaposlitev v prestolnici, na kar vplivajo vedno boljše prometne povezave.

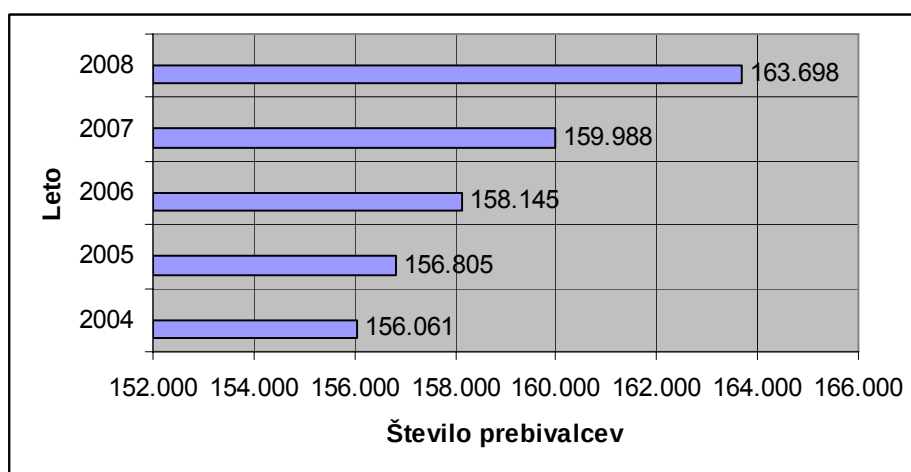
Največji delodajalci v regiji so podjetja: Kovinoplastika Lož d.d., Ydria motors, Kolektor LIV, Brest-Pohišstvo d.o.o., Plama-Pur d.d., GGP d.d., Lesonit d.o.o., TIB d.d., KGZ Cerknica z.o.o., Valkarton kartonaža Rakek d.o.o., PIVKA Perutninarstvo, Turizem Kras d.d., LIV Hidravlika d.o.o. in Javor d.d.

Območna služba Koper pokriva šest uradov za delo, in sicer: Urad za delo Ilirska Bistrica, Urad za delo Izola, Urad za delo Koper, Urad za delo Piran, Urad za delo Postojna (občini Postojna in Pivka) in Urad za delo Sežana (občine Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača, Komen). Po navedbah generalne direktorice Območne službe Koper, ge. Marije Poglajen, je bila v vseh uradih za delo, ki jih Območna služba Koper pokriva, brezposelnost v letu 2008 nižja od slovenskega povprečja in celo nižja kot leta 2007.

3.1 Prebivalstvo

Število prebivalcev, ki ga pokriva Območna služba Koper (Notranjsko-kraška in Obalno-kraška regija) je konec decembra 2008 znašalo okrog 163.698 oseb, kar predstavlja 7,9 % celotnega prebivalstva Slovenije.

Slika 6: Gibanje prebivalstva od leta 2004 do 2008 – stanje konec obdobja:



Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2004–2008).

Število prebivalcev je med leti 2004 in 2008 naraščalo. Ob koncu leta 2008 je število prebivalcev na omenjenem območju znašalo 163.698 oseb, kar je kar 7.637 oziroma 4,9 % oseb več kot leta 2004. S takšnim naraščanjem prebivalstva beleži območje, ki ga pokriva Območna služba Koper, enega največjih porastov števila prebivalstva po letu 1991 v Sloveniji. Prebivalstvo tukaj ne narašča v celotnem območju enakomerno. Velika razlika je med obalnim delom, kjer število prebivalcev narašča hitreje, in kraškim zaledjem, kjer to naraščanje ni tako izrazito. Rast prebivalstva je posledica priselitev. Za priselitve so manj privlačne le nekatere občine v zaledju (Ilirska Bistrica, Pivka), medtem ko se občine Hrpelje-Kozina, Divača in Sežana v zadnjih letih hitro razvijajo in so zaradi ugodne lege (bližina glavnih prometnic do Ljubljane, Kopra, Trsta, ...), nižjih cen stanovanj in gospodarskih objektov privlačne za mnoge, ki se sploh v zadnjih

letih množično priseljujejo. K temu je pripomogla tudi prenaseljenost bližnjih mest, npr. Koper, Izole ...

3.2 Zaposlenost

V zadnjih letih Slovenija beleži ugodna gospodarska gibanja, kar velja tudi za proučevano regijo. Povečano povpraševanje po delovni sili je imelo vpliv na rast delovno aktivnega prebivalstva. Zaposlenost se je v regiji leta 2008 povečala za 3,1 % in se še povečuje (Letno poročilo OS Koper, 2008).

Iz priloge št. 20 je razvidno, da je v regiji, ki jo pokriva Območna služba Koper, bilo ob koncu leta 2008 aktivnih 62.074 prebivalcev, od tega je bilo med 59.805 delovno aktivnimi 53.321 zaposlenih in 6.482 samozaposlenih oseb. Največ zaposlenih je bilo v podjetjih in v drugih organizacijah, pri fizičnih osebah je delalo 5.750 oseb. Število samostojnih podjetnikov se v zadnjih letih počasi povečuje. Med samozaposlenimi osebami prevladuje število samostojnih podjetnikov (4.728 oseb) in kmetov (1.206 oseb). Najmanj pa je tistih, ki opravljajo poklicno dejavnost, število teh je konec leta znašalo 548 oseb.

Iz tabele v prilogi št. 21 lahko vidimo, da je bilo leta 2008 največ zaposlenih v Upravni enoti Koper, kar 24.286 zaposlenih. Sledita Upravna enota Sežana s 9.959 zaposlenimi in Upravna enota Postojna z 8.367 zaposlenimi. Najmanj zaposlenih je bilo v Upravni enoti Ilirska Bistrica, kjer je bilo samo 3.976 zaposlenih. Vzrok za tako nizko število zaposlenih je v tem, da na tem področju gospodarstvo ni močno razvito in se zato ljudje raje zaposlujejo v bližnjih regijskih središčih (Koper, Sežana, Postojna). Območje Ilirske Bistrice je manj poseljeno kot ostala območja, hkrati pa prevladuje visok delež starejših, ki niso več zaposleni.

3.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih

V prilogi številka 22 je prikazana tabela s podatki o delovno aktivnem prebivalstvu po področjih dejavnosti (primerjava med leti 2007 in 2008), iz katere je razvidno, da se je število delovno aktivnih prebivalcev najbolj povečalo na področju prometa, skladiščenja in zvez. Tukaj jih je bilo zaposlenih kar 595 več kot leta 2007. Sledijo povečanja števila zaposlenih pri poslovanju z nepremičninami, najemom, poslovnimi storitvami (453 zaposlenih več) in v gradbeništvu (447 zaposlenih več). Do povečanja je prišlo tudi v trgovini, popravilih motornih vozil (250 zaposlenih več), gostinstvu (179 zaposlenih več), finančnem posredništvu (94 zaposlenih več), izobraževanju, v dejavnostih javne uprave in obveznega socialnega varstva (72 zaposlenih več). Zmanjšalo pa se je število zaposlenih v predelovalnih dejavnostih (365 zaposlenih manj), v kmetijstvu in rudarstvu.

3.4 Prosta delovna mesta

Število prijavljenih prostih delovnih mest se je v zadnjih letih povečevalo. Iz priloge št. 23 je razvidno, da je bilo leta 2008 19.714 prostih delovnih mest, kar je 6,2 % več kot v predhodnem letu 2007, od tega je kar 15.512 prostih delovnih mesta za določen čas oz. 4,6 % več kot leta 2007. Največ prostih delovnih mest so prijavi delodajalci iz storitvenega sektorja, gostinstva, drugih poslovnih dejavnosti, finančnih in zavarovalniških dejavnosti in izobraževanja.

3.5 Izobrazbena struktura in potrebe delodajalcev

Na osnovi pridobljenih podatkov iz Območne službe Koper so delodajalci v letu 2008 največ povpraševali po naslednjih izobrazbenih strukturah delavcev (Območna služba Koper, 2008):

- III. in IV. stopnji izobrazbe (35%)
- I. in II. stopnja izobrazbe (33,4%)
- V. stopnja izobrazbe (18%)
- VI., VI. In VII. stopnja izobrazbe (13,6%)

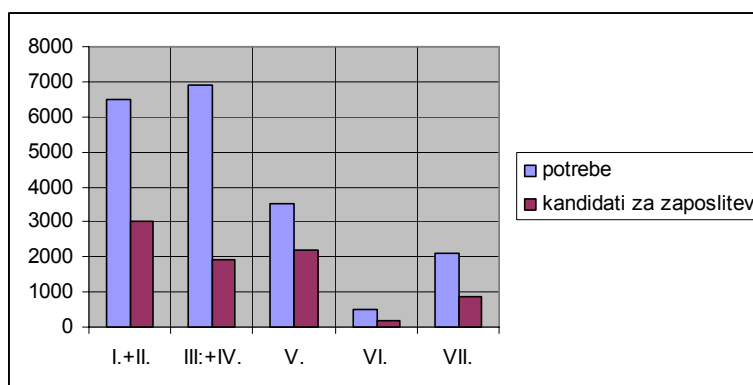
Največ prijavljenih potreb je bilo po tistih delavcih, ki imajo nižjo stopnjo izobrazbe, in sicer III. in IV. stopnjo. Teh je bilo kar 35 % vseh prijavljenih potreb. Dobrih 33 % potreb je bilo po tistih osebah, ki imajo samo I. in II. stopnjo izobrazbe. Manj prijavljenih potreb po delavcih je bilo po tistih, ki imajo V. ali višjo stopnjo izobrazbe. Le-teh je bilo prijavljenih med 13 in 18 %.

V nadaljevanju so predstavljeni poklici, po katerih so delodajalci v regiji Koper prijavi največ potreb (Območna služba Koper, 2008):

- na I. stopnji izobrazbe: pomožni delavec, delavec brez poklica, gradbeni delavec, snažilka, pomožni gostinski delavec
- na II. stopnji izobrazbe: obdelovalec kovin, kuharski pomočnik, natakarski pomočnik, varnostnik, obdelovalec lesa, sobarica, voznik cestnih motornih vozil, zidar za zidanje in ometavanje, pomožni izdelovalec vijakov, pomožni gradbenik, krovec
- na III. stopnji izobrazbe: bolničar, poštni manipulant, monter električnih sklopov, lesar, strojni obdelovalec kovin
- na IV. stopnji izobrazbe: prodajalec, voznik avtomobila, natakar, kuhar, zidar, avtomobilni mehanik, orodjar, frizer, ključavničar, strojni mehanik, oblikovalec kovin, mizar, strugar, tesar

Iz slike 7 vidimo, da so bile potrebe po delavcih bistveno večje, kot pa je bilo kandidatov za zaposlitev. Večina prijavljenih potreb je bilo na I., II., III. in IV. stopnji izobrazbe. Največ teh potreb je bilo za določen čas. Največji razkorak med potrebami delodajalcev in brezposelnimi je bil pri izobrazbah na IV. stopnji. Razkorak je velik tudi pri visoko strokovnih ter univerzitetnih izobrazbah, predvsem pri izobrazbah tehničnih in naravoslovnih smeri. Gre za neravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile.

Slika 7: Razmerje med potrebami po delavcih ter brezposelnimi, prijavljenimi na zavodu za zaposlovanje po stopnjah izobrazbe (konec leta 2008)



Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

3.6 Prijave v brezposelnost

Po podatkih, ki jih je posredovala Območna služba Koper in so prikazani v prilogi št. 24, je bilo leta 2008 v povprečju 3.483 registriranih brezposelnih oseb. Število brezposelnih oseb se v zadnjih nekaj letih počasi zmanjšuje. Leta 2008 pa se je ta trend še pospešil in je tako povprečno število registrirano brezposelnih oseb znašalo kar 14,8 % manj kot leta 2007.

V prilogi številka 25 je prikazana struktura priliva v registrirano brezposelnost v regiji Koper v obdobju med 2004 in 2008. Leta 2008 se je na Zavod na novo prijavilo 4.486 brezposelnih oseb, kar je 7,5 % manj kot v predhodnem letu. Največ je bilo tistih oseb, ki se jim je iztekla zaposlitev za določen čas, le-teh je bilo 1.746 oziroma 38,9 % vseh na novo prijavljenih. Iskalcev prve zaposlitve je bilo 633 oziroma 14,1 %, brezposelnih trajnih presežkov 588 oziroma 13,1 %, brezposelnih zaradi stečaja pa 211 oseb, kar predstavlja 4,7 % vseh novo prijavljenih. Iz drugih razlogov (sporazumno prenehanje delovnega razmerja, iztek ali prekinitev javnega dela, prenehanje poslovanja delodajalca itd.) se je prijavilo 1.308 oseb, kar znaša 29,2 %. V primerjavi z letom 2007 se je zmanjšal priliv iskalcev prve zaposlitve, in sicer za 16,9 %, delež prijav iz drugih razlogov pa za 13,1%. Za 1,2 % se je povečal delež tistih, ki se jim je iztekla zaposlitev za določen čas. Delež brezposelnih zaradi stečaja in trajnih presežkov pa se v primerjavi s preteklim letom ni bistveno spremenil.

V prilogi številka 26 je prikazano število prilivov v brezposelnost leta 2008 po upravnih enotah. Največji priliv so zabeležili v UE Koper, kar 37,27 % vseh na novo prijavljenih. Sledijo UE Postojna s 15,8 % deležem, UE Izola, Piran in Sežana. Tu se je priliv gibal okrog 12 % vseh novo prijavljenih. Najmanjši priliv pa je bil zabeležen v UE Ilirska Bistrica.

3.7 Odliv iz brezposelnosti

Odliv iz brezposelnosti je bil leta 2008 manjši za 13,4 %, kar je razvidno iz priloge št. 27, kot leta 2007. Iz registra brezposelnosti je odšlo 4.738 oseb, od katerih se je zaposlilo 2.724 oziroma 57,5 % vse brezposelnih. Iz razloga, ki ne pomeni zaposlitve, se je odjavilo 1.899 oseb oziroma 40 % vseh brezposelnih, 115 oseb oziroma 2,4 % vseh brezposelnih pa je bilo preneseno v druge evidence.

Iz tabele, ki je v prilogi št. 28, vidimo, da se je leta 2008 zaposlilo 2.724 brezposelnih oseb. Med njimi je bila več kot polovica žensk, kar 58,6 %. Največ brezposelnih, vključenih v zaposlitev, je imelo V. stopnjo izobrazbe (31,8 %), sledita I. in II. stopnja izobrazbe (26,3 %) ter III. in IV. stopnja izobrazbe (21,3 %). 20,6 % brezposelnih oseb, ki so se tudi vključili v zaposlitev, je imelo VI., VII. ali višjo stopnjo izobrazbe. Po podatkih iz Območne službe Koper se najlaže zaposlijo brezposelne osebe, stare od 18 do 40 let. Leta 2008 je bilo med na novo zaposlenimi 16 % starih do 25 let, 26 % starih nad 25 do 30 let in 17 % starih nad 30 do 40 let. Najhitreje se zaposlijo brezposelne osebe, ki so na zavodu prijavljene do enega leta, saj je bilo kar 82 % takih, ki so bili prijavljeni v evidencah zavoda za zaposlovanje do enega leta. Povprečna doba iskanja zaposlitve brezposelnih oseb je bila leta 2008 7 mesecev in 9 dni. V primerjavi z letom 2007, ko je znašala 7 mesecev in 6 dni, se je povprečna doba iskanja zaposlitve povečala za 3 dni (Letno poročilo, 2008).

V prilogi številka 29 je prikazan odliv iz evidence brezposelnih v regiji Koper po razlogih in po posameznih upravnih enotah. Največ odlivov iz evidence je bilo v Upravni enoti Koper, in sicer 879 oseb, kar je 35,2 % vseh brezposelnih, kar je razumljivo, saj je bilo tudi prilivov tukaj največ. V Upravni enoti Postojna in Piran so zabeležili 414 oziroma 335 odlivov iz registra brezposelnih oseb. Najmanjši odliv beležijo v upravnih enotah Izola, Sežana in Ilirska Bistrica, kjer je bil tudi priliv v brezposelnost najmanjši. Največ brezposelnih se je zaposlilo ali odšlo med neaktivne. Nekoliko manj pa se jih je samozaposlilo ali iz evidence odšlo zaradi subjektivnih razlogov in preselitev.

3.8 Struktura brezposelnih oseb

V prilogi številka 30 je prikazana tabela značilnih skupin registrirano brezposelnih oseb od leta 2004 do 2008. Vidimo, da se je struktura zaposlenih leta 2008 spremenila, in sicer so se znižali deleži iskalcev prve zaposlitve in brezposelnih, starih do 26 let. Na to znižanje je vplivala spremenjena zakonodaja, saj se kot brezposelne osebe ne morejo več prijaviti dijaki, študenti in udeleženci izobraževanja odraslih, mlajši od 26 let, razen če so upravičeni do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Leta 2007 se je glede na leto 2006 povečal delež žensk, starih 50 let in več, dolgotrajno brezposelnih oseb, invalidov in delež brezposelnih z najvišjo stopnjo izobrazbe.

Registrirano brezposelnost po upravnih enotah regije Koper po stopnjah strokovne izobrazbe prikazuje tabela v prilogi številka 31. V vseh Upravnih enotah se je registrirana brezposelnost leta 2008 v primerjavi z letom 2007 zmanjšala. Največ v upravnih enotah Koper in Sežana, najmanj pa v upravni enoti Izola in Ilirska Bistrica.

V UE Ilirska Bistrica se je povečalo število brezposelnih s I. (+24) in II. (+3) stopnjo izobrazbe, medtem ko je število tistih s III. In IV. stopnjo izobrazbe ostalo enako,, se je število tistih s V. (- 31), VI. (-7) in VII. (-4) stopnjo zmanjšalo. V UE Izola, se je povečalo število brezposelnih s I. stopnjo izobrazbe (+2) in IV. stopnjo (+3), zmanjšalo pa se je število tistih s V. stopnjo (-12), II. (-2), VI. In VII. (-1). Število oseb s III. stopnjo je ostalo isto. V UE Koper se je število brezposelnih oseb zmanjšalo, in sicer pri tistih s I. stopnjo (-18), III. (- 4), IV. (-19), V. (-37), VI. (-10) in VII. stopnjo izobrazbe (-23). Povečalo pa se je število brezposelnih z II. stopnjo izobrazbe (+).V UE Piran se je povečalo število tistih s I. (+3), II. (+1) in V. stopnjo (+1). Zmanjšalo se je število tistih oseb s IV. (- 17), VI. (- 5) in VII. stopnjo (-10). Enako je ostalo število tistih s III. stopnjo izobrazbe. V UE Postojna se je število brezposelnih oseb povečalo pri tistih s VI. stopnjo izobrazbe (+4), zmanjšalo pa število takih s I. (-2), II. (-3), IV. (-2), V. (-18), VII. stopnjo izobrazbe (-12). Enako ostaja število tistih s III. stopnjo izobrazbe.V UE Sežana se je število brezposelnih oseb s I. in II. stopnjo izobrazbe povečalo, in sicer za 7 oziroma 2 osebi. Zmanjšalo pa se je število tistih s III. stopnjo (-3), IV. (-13),V. (-48), VI. (- 1) in VII. stopnjo izobrazbe (-16).

3.9 Podobnosti in razlike med obema proučevanima regijama

3.9.1 Prebivalstvo

Iz podatkov o številu prebivalcev, ki sem jih dobila za novogoriško, obalno-kraško ter notranjsko-kraško regijo, lahko ugotovim nekaj razlik in podobnosti med obema. Na obeh področjih je gostota naseljenosti večja v mestih in okolici (npr. Nova Gorica, Vrtojba, Šempeter, Koper, Izola, Sežana, Postojna ...) kot pa v zaledju. Najmanj naseljena so hribovita območja, območja s slabo prometno povezavo in slabo razvitim gospodarstvom ter neizkoriščenim potencialom v turizmu. Tu imam v mislih predvsem območje Tolmina in Ilirske Bistrice, kjer se prebivalstvo stara, rodnost upada, mladi se selijo v večja mesta, ali pa po študiju ostanejo v kraju kjer so študirali. Podobnost med obema proučevanima območjema vidim v tem, da je število prebivalcev v obdobju med leti 2004 in 2008 naraščalo, in sicer v obalno-kraški in notranjsko-kraški regiji veliko hitreje kot pa v novogoriški regiji. Razlog za to je verjetno v privlačnosti predvsem obalno-kraškega območja pred ostalimi območji, ki sem jih preučevala. Ob morju je močno razvit turizem, gospodarstvo je veliko bolj razvito kot v notranjosti, saj je tukaj nekaj pomembnih podjetij, npr. Luka Koper, Interevropa ..., prometna povezava z zaledjem in osrednjim delom države je boljša kot pa npr. v novogoriški regiji.

3.9.2 Zaposlenost

Gibanje delovno aktivnega prebivalstva je iz leta v leto naraščalo v obeh proučevanih regijah, nekoliko bolj v obalno-kraški in notranjsko-kraški kot pa v novogoriški regiji, saj je število prebivalcev tukaj večje. V obeh primerih je bilo število delovno aktivnega prebivalstva večje v večjih regionalnih središčih. Na novogoriškem območju je bilo največ delovno aktivnih v UE Ajdovščina, sledita ji UE Nova Gorica in UE Tolmin, kjer je bilo delovno aktivnih najmanj. Kot sem že omenila, je na Tolminskem glavni problem slaba prometna povezava, nerazvitost gospodarstva in turizma. Zaradi vseh teh razlogov mladi odhajajo v večja mesta, kjer si lažje najdejo zaposlitev in tudi pogoji za življenje so boljši. V obalno-kraški in notranjsko-kraški regiji je bilo največ delovno aktivnih v UE Koper, UE Sežana in UE Postojna, najmanj pa v UE Ilirska Bistrica, kjer so glavni razlogi podobni kot na Tolminskem in sicer slaba gospodarska razvitost, pomanjkanje delovnih mest in splošna nerazvitost območja.

3.9.3 Struktura delovno aktivnega prebivalstva

Na novogoriškem območju je bilo v proučevanem obdobju med leti 2004 do 2008 največ oseb zaposlenih v storitvenih dejavnostih, med katerimi prevladujejo trgovina, popravila motornih vozil in osebne storitve. Sledijo nekmetijske dejavnosti, v katerih prednjači gradbeništvo. Število zaposlenih se je najbolj zmanjšalo v predelovalnih dejavnostih, predvsem zaradi stečajev in odpuščanja delavcev zaradi zmanjšane obsega dela, zlasti ob koncu leta 2008.

Na obalno-kraškem in notranjsko-kraškem območju se je število zaposlenih v proučevanem obdobju 2004–2008 tukaj najbolj povečalo na področju prometa, skladiščenja, gradbeništva, trgovine in gostinstva. Zlasti v obmorskih krajih je močno razvit turizem, zato narašča število zaposlenih v gostinstvu in trgovini. Zaradi obsežne gradnje velikih poslovno-trgovinskih centrov in stanovanjskih enot, zlasti v zadnjem času, pa narašča število zaposlenih zlasti v gradbeništvu. Podobno kot na novogoriškem območju pa se je tudi tukaj zmanjšalo število zaposlenih v predelovalnih dejavnostih.

3.9.4 Prosta delovna mesta in zaposlitve

Število prijavljenih prostih delovnih mest in število zaposlitev je v obdobju 2004–2008 v vseh proučevanih območjih naraščalo. Največ je bilo zaposlitev za določen čas. Teh je bilo okrog 80 % vseh zaposlitev. Prevladovala so prosta delovna mesta s področja trgovine, popravil motornih vozil in gradbeništva na novogoriškem območju. Na obalno-kraškem in notranjsko-kraškem območju pa je prevladovalo število prostih delovnih mest in zaposlitev s področja gostinstva, gradbeništva, finančnih in zavarovalniških dejavnosti ter izobraževanja.

3.9.5 Izobrazbena struktura in potrebe delodajalcev

Iz podatkov, ki sem jih dobila, sem ugotovila podobnosti v obeh proučevanih regijah glede potreb delodajalcev. Delodajalci so imeli v obeh proučevanih regijah največ problemov pri zaposlovanju delavcev za delo v gostinstvu, gradbeništvu, zdravstvu in kovinarstvu ter strojništvu. Največ so povpraševali po delavcih s IV. stopnjo izobrazbe, in sicer po prodajalcih, natakarih, zidarjih, avtomehanikih, voznikih, kuharjih in ključavničarjih. Nekaj manj potreb je bilo po tistih, ki nimajo nobene izobrazbe, in sicer za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih in v gradbeništvu. Sledile so potrebe po tistih delavcih, ki imajo V. stopnjo izobrazbe, in sicer je šlo za povpraševanje po ekonomskih, zdravstvenih in strojnih tehnikih. Precejšnje je bilo tudi število potreb po delavcih s VII. stopnjo izobrazbe, in sicer po ekonomistih, profesorjih, pravniki in zdravnikih (bolnišnici Izola in Šempeter, univerza v Kopru in Novi Gorici).

3.9.6 Brezposelnost

V obdobju med leti 2004–2008 se je število brezposelnih oseb v obeh proučevanih regijah zmanjševalo, v zadnjih letih pa se je ta trend še pospešil. Povprečno število registrirano brezposelnih oseb je znašalo okrog 13,3 % v novogoriški regiji in okrog 14,8 % v obalno-kraški in notranjsko-kraški regiji manj kot leta 2007. To se je nadaljevalo vse do septembra in oktobra 2008, ko so povsod zabeležili povečan priliv v brezposelnost, zlasti zaradi dokočanja študija in posledično prvih iskalcev zaposlitve in zaradi tistih, ki so dobili odpoved delovnega razmerja za določen čas. Med brezposelnimi prevladujejo ženske, dolgotrajno brezposelni in osebe, starejše od 50 let. Največ je takih, ki imajo I. in II. stopnjo izobrazbe, sledijo tisti z III., IV. in V. stopnjo, med katerimi prevladujejo gimnazijski maturanti. Na novogoriškem območju se je leta 2008 povečal delež brezposelnih v skupini ljudi, starih od 25 do 40 let, medtem ko se je na obalno-kraškem in notranjsko-kraškem območju ravno ta skupina ljudi od 18 do 40 let najlažje zaposlovala.

Odjava iz brezposelnosti je na novogoriškem območju znašala 2.532 oseb oziroma 12 % manj kot leta 2007. Zaposlilo se je 1.588 oseb. Na obalno-kraškem in notranjsko-kraškem območju pa se je iz brezposelnosti odjavilo 4.738 oseb oziroma 13,4% manj kot leta 2007. Zaposlilo se je 2.724 oseb. V obeh proučevanih regijah je največ oseb, ki se je na novo zaposlilo, imelo V. stopnjo izobrazbe. Sledijo I. stopnja ter III. in IV. stopnja izobrazbe na obalno-kraškem in notranjsko-kraškem območju. Na novogoriškem pa je bilo zaznati – presenetljivo – razmeroma visok delež zaposlitev oseb s VII. stopnjo izobrazbe. Najmanj je bilo tu takih, ki so imeli II., III. in IV. stopnjo izobrazbe.

4 ZAPOSLOVANJE TUJCEV V SLOVENIJI

Zaradi slabih življenjskih pogojev, s katerimi se ljudje srečujejo v državi, v kateri prebivajo, se le-ti odločijo za selitev ali delo v tujini. S tem si želijo izboljšati svoje pogoje za življenje in

socialni položaj. Zanje je značilno, da imajo tudi v državi gostiteljici največkrat slab ekonomski in tudi družbeni položaj. Vzrok so večinoma njihove nestalne zaposlitve, tveganje izgube službe je večje, med njimi je tudi več brezposelnih. Ponavadi ti ljudje opravljajo tista dela, ki med domačim prebivalstvom veljajo za manjvredna in se za njih zahteva nižja šolska izobrazba. Njihove stanovanjske razmere so večinoma slabe in velikokrat so žrtve diskriminacij. Kljub vsemu naštetemu so njihovi pogoji za življenje boljši kot v državi, iz katere prihajajo. Povsem drugače pa je s tistimi tujci v državi gostiteljici, ki so visoko izobraženi. Ti svojo domovino zapuščajo zaradi tega, ker so v tujini bolje plačani in uživajo večji ugled kot doma.

Veliko selitev zaradi zaposlitve je bilo tudi v času nekdanje Jugoslavije, vendar je bilo takrat aktualno predvsem zaposlovanje naših delavcev v tujini, medtem ko zaposlovanja tujcev skoraj ni bilo oziroma je bilo samo v omejenem obsegu. Kljub temu pa je bilo že takrat v Sloveniji prisotno obsežno zaposlovanje delavcev iz drugih republik bivše skupne države Jugoslavije, kar pa se zaradi enotnega gospodarskega in političnega prostora ni štelo za zaposlovanje tujcev.

Po osamosvojitvi Slovenije so se stvari bistveno spremenile. Slovenija je ostala aktualna za zaposlovanje predvsem za prebivalce držav z območja razpadle Jugoslavije, medtem ko je bilo in je še vedno število migrantov, ki prihajajo iz Evropske unije, manjše. Ker povpraševanje po tuji delovni sili med slovenskimi delodajalci še strmo narašča, se je pojavila potreba po učinkoviti zakonodaji, ki bi urejala področje zaposlovanja tujcev. Vlada Republike Slovenije je sprejela migracijsko politiko, ki skrbi za čim bolj učinkovito integracijo migrantov ter hkrati za ravnovesje med tujim in domačim aktivnim prebivalstvom s pomočjo kvotnega sistema, ki omejuje število tujih delavcev. V okviru migracijske politike je Slovenija sprejela vso potrebno zakonodajo, kamor spadata tudi Zakon o tujcih (Ur. L. RS 71/2008) – Ztuj in Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Ur. L. RS 76/2007) – ZZDT, ki določa status tujcev in postopke pridobivanja delovnih dovoljenj in dovoljenj za prebivanje.

4.1 Razlogi za zaposlovanje tujcev v Sloveniji

»Trenutno spadajo med glavne razloge za zaposlovanje tuje delovne sile strukturna neskladja na trgu delovne sile. Številna podjetja povprašujejo po kadru, ki bi zapolnil potrebe deficitarnih poklicev,« pravi Miro Smrekar, direktor kadrovske agencije Adecco v Sloveniji. Gre predvsem za kader s specifičnimi znanji, za nekvalificirane kot tudi kvalificirane delavce. Deficitarnost posameznih kadrov pa se dotika tudi iskanja kadra z visoko, univerzitetno in podiplomsko izobrazbo, na primer s področja informacijske tehnologije, fizike, matematike, računalništva, zdravstva ... »Podjetja se odločajo za zaposlovanje visokokvalificiranega menedžerskega tujega kadra, ker naj bi le-ta potencialno razmišljal in deloval globalno, kar pa je ključnega pomena, ko podjetje želi prodreti in uspeti na tujih trgih. Tovrstni kader lahko pripomore k ustvarjanju boljših poslovnih odnosov s tujino in v podjetje prinese novo svežino, energijo, znanja, nove načine razmišljanja ter metode reševanja težav, drugačne pristope vodenja in motiviranja sodelavcev. Na splošno stremijo podjetja, ki zaposlujejo tuji kader, k večji dodani vrednosti

svojih zaposlenih,« pojasnjuje Miro Smrekar (V prihodnosti bo v Sloveniji zaposlenih še več tujcev, 2007).

Prvi in najpomembnejši razlog za zaposlovanje tujih delavcev je primanjkljaj ustrezno usposobljenih slovenskih delavcev. Na slovenskem trgu dela deficitarni poklici dnevno naraščajo. Primanjkujejo kuharji, natakarji, gradbinci, livarji, kleparji, peki, mizarji, delavci za prosta dela pri visokih gradnjah, natakarji, zidarji, ključavničarji, vozniki tovornjaka in tako naprej. Ustrezno izobraženih oziroma usposobljenih slovenskih delavcev iz navedenih poklicnih skupin primanjkuje. Da bi se gospodarstvo nemoteno razvijalo, je treba delovno silo poiskati drugje. »Drugi razlog za zaposlovanje tujih delavcev iz držav članic Evropske unije je treba iskati predvsem v postopku zaposlovanja. Delavci iz držav članic Evropske unije se lahko v Sloveniji zaposlijo, ne da bi bilo zanje treba pridobivati delovna dovoljenja, kot to velja za delavce iz tretjih držav » (Zaposlovanje delavcev iz držav članic Evropske unije, 2007).

Eden izmed razlogov za zaposlitev tujca v Sloveniji je tudi ta, da bo zaradi demografskih sprememb (število prebivalcev starih nad 65 let se povečuje, število otrok upada, s tem se povečuje število vzdrževanega prebivalstva) naraščalo število starejših, ki si pridobivajo status upokojenca. Finančna sredstva, namenjena pokojninam, bodo predstavljala velik zalogaj za državno blagajno, tuji pa bodo kot blažilci demografskih sprememb na trgu delovne sile ta pritisk pomagali ublažiti (Glazer, 2008, str. 42–43).

Delodajalci, ki ne morejo dobiti novih delavcev med slovenskimi iskalci zaposlitve, na prosta delovna mesta zaposlijo tujce«, kar potrjujejo tudi podatki Statističnega urada Republike Slovenije, ki pravijo, da največ tujcev v Slovenijo pride zaradi sezonskega dela in/ ali zaposlitve (Glazer, 2008, str. 44).

Zaposlovanje tujcev je najbolj zaželeno v očeh delodajalcev, saj so tuji bolj prilagodljivi, mobilni in manj sindikalno organizirani ter zaradi zaposlitve v novem okolju pripravljeni delati za nižje plačilo in v slabših pogojih dela. Zaposlovanje tujcev v veliko primerih znižuje stroške dela, ki bi sicer nastali z dodatnim izobraževanjem in usposabljanjem obstoječih delavcev (Verlič, 2002, str. 1128).

4.2 Zaposlovanje tujcev iz EU in tretjih držav

Pri obravnavanju vprašanja zaposlovanja tujcev je v prvi vrsti potrebno upoštevati, iz katere države prihaja tujec – nove ali stare države članice Evropske unije oziroma tretje države. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo 1. maja 2004 se je pričakoval velik priliv evropskih delavcev, predvsem iz novih držav članic, kar pa se ni uresničilo, vendar je kljub temu kar nekaj delavcev, predvsem z območja Slovaške, Poljske in Madžarske poiskalo delo v Sloveniji. Med migranti iz starih držav članic pa prevladujejo predvsem vodilni kadri iz multinacionalnih korporacij in strokovnjaki z različnih področij (Glazer, 2008, str. 45–46).

4.2.1 Zaposlovanje tujcev iz Evropske unije (EU), Evropskega gospodarskega prostora (EGP) ter Švicarske konfederacije

Državljeni držav, ki so članice Evropske unije (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Velika Britanija), Evropskega gospodarskega prostora (članice EGP, ki niso članice EU: Islandija, Lihtenštajn in Norveška) ali Švicarske konfederacije, ter njihovi družinski člani, imajo pravico prostega dostopa na trg dela, kar pomeni, da se lahko v Republiki Sloveniji zaposlijo brez delovnega dovoljenja, svojo pravico pa dokazujejo z državljanstvom iz prej omenjenih držav (ZZDT, 35.a čl.).

Kljub načelu prostega pretoka delavcev so nekatere stare članice EU uvedle prehodno obdobje. To obdobje lahko traja do sedem let (sedemletno prehodno obdobje je razdeljeno na 2 leti +3 leta +2 leti). Zaposlovanje tujcev brez omejitev poteka le med tistimi državami, ki imajo vzpostavljen prost pretok delavcev. » Prost pretok delovne sile so doslej uveljavile naslednje države: Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Islandija, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Španija, Švedska in Velika Britanija.» V zgoraj navedenih državah se lahko zaposlujejo slovenski državljani, prav tako pa se državljani navedenih držav lahko zaposlujejo v Sloveniji brez kakršnih koli omejitev (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2009c.). V primeru Velike Britanije se morajo delavci iz držav novih članic EU še naprej registrirati v delavski shemi 30 dni pred začetkom dela. Ta prehodni ukrep bo veljal do 30. aprila 2011.

Državljeni držav članic EU, EGP in Švicarske konfederacije so glede pravic in obveznosti iz delovnega razmerja izenačeni s slovenskimi državljani (ZZDT, 35.c čl.). V primeru zaposlitve delavcev iz teh držav le-ti ne potrebujejo delovnega dovoljenja. Delodajalec mora v primeru, da zaposli takega delavca, opraviti prijavo zaposlitve delavca iz EU. Za prijavo zaposlitve se šteje prijava državljana EU, EGP in Švicarske konfederacije ter prijava družinskega člana državljana EU, EGP ali Švicarske konfederacije v socialno zavarovanje s strani delodajalca. Prijavo je delodajalec dolžan opraviti v 10 dneh po začetku zaposlitve.

Doslej so omejitve za osem novih držav članic uveljavljale le štiri države, poleg Avstrije in Nemčije še Belgija in Danska, ki pa sta pred iztekom drugega prehodnega obdobja Evropsko komisijo obvestili, da bosta trg dela za osem držav popolnoma sprostili. Danska se je odločila, da bo trg dela sprostila tudi za delavce iz Bolgarije in Romunije. V primeru Nemčije in Avstrije pa omejitve glede prostega pretoka še veljajo, vse do 30. aprila 2011, za vse tiste države, ki so postale članice EU 1. maja 2004 (EU-8), torej tudi Slovenijo, in do 31. decembra 2013 za tiste države, ki so pristopile k EU 1. januarja 2007 (EU-2). Za državljane novih članic veljata prosto gibanje delavcev in svoboda opravljanja storitev v skladu s prehodnimi določbami pristopne pogodbe, ki določajo, da je prosto gibanje delavcev odvisno od nacionalnih in bilateralnih sporazumov (razen za Malto in Ciper).

Državljeni iz novih držav članic se lahko zaposlijo v Nemčiji samo, če imajo delovno dovoljenje EU, ki ga je izdala Zvezna agencija za delo-BA. Ti državljani imajo prednost pri zaposlovanju pred državljani tretjih držav. Državljeni iz novih držav članic, ki želijo delati v Avstriji, pa še naprej potrebujejo delovno dovoljenje, za katerega mora zaposliti delodajalec. Družinskim članom, ki živijo v Avstriji, se prost pretok potrdi samo v primeru, da živijo skupaj s tistim članom, ki prost pretok že ima. Ta preneha, ko oseba zapusti državo za obdobje, ki ni začasno.

Evropska komisija vse članice EU vseskozi spodbuja, naj omejitve popolnoma odpravijo, saj je prost pretok delovne sile temeljna svoboščina EU in dobro vpliva na gospodarstvo v EU zlasti v kriznih časih. Po pogodbah EU lahko države omejitve v zadnjih dveh letih sedemletnega prehodnega obdobja uveljavljajo le s tehtno utemeljitvijo, da bi odprava omejitev na trgu dela pomenila resne motnje na trgu v njihovi državi. Če komisija ugotovi, da omejitve niso utemeljene, lahko proti njim sproži postopek kršenja pravnega reda EU.

4.2.2 Zaposlovanje tujcev iz tretjih držav

V Sloveniji je zaposlovanje tujcev iz tretjih držav zakonsko urejeno z Zakonom o zaposlovanju in delu tujcev, ki določa pogoje, pod katerimi se lahko tujec zaposli ali dela v Republiki Sloveniji. Tujec se lahko zaposli v Sloveniji, če ima delovno dovoljenje in če ga je delodajalec prijavil pri Zavodu za zaposlovanje. Temeljni pogoj za izdajo dovoljenja je trenutna situacija na trgu dela oziroma pomanjkanje ustreznih domačih kandidatov.

4.3 Temeljna načela urejanja področja tujcev

4.3.1 Pojem tujca

Zakon o tujcih definira tujca kot osebo, ki nima državljanstva Republike Slovenije (v nadaljevanju RS). Ustava RS določa, da imajo tujci v Sloveniji vse pravice, ki se zagotavljajo z ustavo, zakoni in mednarodnimi pogodbami. Zakon o tujcih loči tri skupine tujcev: državljani tretje države, rezident za daljši čas in državljani Evropske unije (EU).

- Državljan tretje države je tujec, ki ni državljani EU in živi izven območja EU
- Rezident za daljši čas je tujec, ki ni državljani države članice EU, ima pa v državi članici EU dovoljenje za stalno ali dolgotrajno prebivanje, izdano z veljavnostjo najmanj pet let.
- Državljan EU je tujec z državljanstvom druge države članice EU.

4.3.2 Zakonodaja

Po osamosvojitvi Slovenije je novonastala država leta 1992 sprejela Zakon o zaposlovanju tujcev (Ur. list RS, št. 33/92), ki je v času tranzicije urejal področje zaposlovanja tujcev. Kasneje leta 2000 je bil sprejet nov Zakon o zaposlovanju tujcev (Ur. list RS, št. 66/2000), ki je bil v celoti uveljavljen leta 2001, dopolnjen pa leta 2005 (Ur. list RS, št. 101/05). Ta dopolnjeni zakon odpravlja pomanjkljivosti starega zakona in ureja področje zaposlovanja tujcev ob upoštevanju sprejetih načel politike zaposlovanja v državah članicah EU. S tem zakonom se je število tujcev na trgu dela omejilo, uveljavil se je kvotni sistem zaposlovanja tujcev, ki ščiti domačega delavca. Z dopolnjenim zakonom se je uredilo delo poslovnih delavcev, znanstvenikov, umetnikov, športnikov, delavcev na usposabljanju itd. Navaja se tudi tiste vrste tujcev, za katere se zakon ne uporablja (tujci z začasnim zatočiščem, tujci z imuniteto, šolajoči se tujci, duhovniki, ustanovitelji podjetij, udeleženci kulturnih delavnic in kolonij, člani nadzornih svetov itd.) Ta zakon pa se ne uporablja za državljane držav članic EU, saj je vzajemno določen prost dostop do trga dela in zaposlovanja (Wiemers, 2002a, str. 14–15).

Leta 2007 je bila sprejeta novela Zakona o zaposlovanju tujcev ZZDT-B (Ur. list RS, 52/07 z dne 12. 06. 2007). S to novelo so poenostavili administrativne postopke pri izdaji dovoljenj, uvedli so preverjanje podatkov iz uradnih evidenc in tako zmanjšali število potrebnih prilog ter skrajšali postopek pridobivanja dovoljenj. Hkrati je z novelo prišlo tudi do nekaterih ostrejših pogojev zlasti pri samozaposlovanju, na drugi strani pa je omogočila zaposlitev pri več delodajalcih. Z novelo zakona je vlada uskladila slovensko zakonodajo z evropsko.

4.3.3 Pogoji za pridobitev delovnega dovoljenja

Tujec se lahko v Sloveniji zaposli samo na podlagi pridobljenega delovnega dovoljenja ali drugega ustreznega dovoljenja, ki delovno dovoljenje nadomešča. Delovno dovoljenje je dokument, na podlagi katerega lahko domači ali tuji delodajalec sklene pogodbo o zaposlitvi ali pogodbo o delu, oziroma opravlja drugo delo s tujcem v skladu z določbami ZZDT. To dovoljenje se izda praviloma na vlogo delodajalca kot dovoljenje za zaposlitev oziroma dovoljenje za delo in omogoča tujcu le delo oziroma zaposlitev pri točno določenem delodajalcu. Za tujce iz tretjih držav je nujno, da imajo veljavno delovno dovoljenje. Dovoljenja ni potrebno izdati v primeru, če tako določa zakon ali mednarodna pogodba, ki določa, da imajo državljani držav članic EU, Evropskega gospodarskega prostora (EGP) in Švicarske konfederacije prost dostop do trga in zanje ni treba urejati delovnih dovoljenj. Tujec lahko za delovno dovoljenje zaprosi sam v posebej določenih zakonskih primerih in si tako pridobi osebno delovno dovoljenje, ki mu omogoča prosto izbiro zaposlitve.

4.3.4 Vrste delovnih dovoljenj

Osebno delovno dovoljenje

Osebno delovno dovoljenje tujcu omogoča prost dostop do trga dela. Tujec, ki pridobi osebno delovno dovoljenje, se lahko zaposli pri kateremkoli delodajalcu oziroma se lahko tudi samozaposli. Pri iskanju zaposlitve je izenačen s slovenskimi državljani in se lahko vključi v evidenco brezposelnih oseb pri zavodu za zaposlovanje. Osebno delovno dovoljenje je obnovljiva ali stalna oblika delovnega dovoljenja. Izda se za čas, določen z Zakonom o zaposlovanju in delu tujcev, neodvisno od stanja in razmer na trgu dela. (ZZDT, 10.čl.).

Poznamo naslednje vrste osebnih delovnih dovoljenj:

- osebno delovno dovoljenje za samozaposlitev,
- osebno delovno dovoljenje za veljavnost treh let,
- osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas,
- osebno delovno dovoljenje za čas, določen s posebnim zakonom, in
- osebno delovno dovoljenje na podlagi mednarodne pogodbe.

- Osebno delovno dovoljenje za določen čas (ODD) z veljavnostjo do treh let lahko zaprosi:

- ožji družinski član slovenskega državljana, ki ima veljavno dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine,
- ožji družinski član tujca z ODD za nedoločen čas, ki ima veljavno dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine, če je pred tem najmanj tri leta po ZZDT oziroma dve leti po ZZD-B že bival v RS na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje,
- slovenski izseljenec ali njegov potomec do tretjega kolena v ravni črti, ki nima slovenskega državljanstva,
- samozaposleni tujec, ki je v RS za tri leta po ZZD oziroma dve leti po ZZDT-3 neprekinjeno samozaposlen in je vpisan v Poslovni register.

- Za osebno delovno dovoljenje za dobo treh let lahko zaprosijo:

- tujec z najmanj poklicno izobrazbo, ki je bil zadnji dve leti pred vložitvijo neprekinjeno zaposlen pri istem delodajalcu
- delovni migrant, ki je bil zadnji dve leti pred vložitvijo vloge neprekinjeno zaposlen pri istem delodajalcu ali pravnem predniku
- tujec, ki je zadnji letnik šolanja končal v RS in pridobil najmanj visokošolsko izobrazbo in si v roku enega leta od naziva našel delodajalca ali se samozaposlil
- tujec, ki je v RS zaključil program raziskovalnega dela in si v roku enega leta našel delodajalca ali se samozaposlil
- ožji družinski član iz prejšnje točke
- ožji družinski član s statusom raziskovalca
- oseba s subsidiarno zaščito.

- Za osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas lahko zaprosijo begunci in tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje v RS.

- **Osebno delovno dovoljenje za samozaposlitev** se izda tujcu, ki dokaže enoletno bivanje v RS, izkazati mora še lastna finančna sredstva in lastništvo ali najem poslovnih prostorov ali prostorov, kjer ima sedež.

Dovoljenje za zaposlitev

Dovoljenje za zaposlitev je oblika delovnega dovoljenja, ki je vezana na stalne zaposlitvene potrebe delodajalcev na podlagi sistematiziranih delovnih mest, z njim pa se sme tujec zaposliti le pri delodajalcu, ki je zaprosil za izdajo dovoljenja. ZZDT določa dve vrsti zaposlitev, in sicer:

- Prva zaposlitev je zaposlitev tujca, ki nima dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji in se pri delodajalcu zaposluje prvič. Delovno dovoljenje se trenutno izdaja za dobo štirih mesecev, nato se dovoljenje z vlogo lahko podaljša do skupaj 12 mesecev. Pogoj pa je, da v evidenci ni ustreznih kandidatov.

- Nova zaposlitev je zaposlitev tujca, ki že ima delovno dovoljenje za prebivanje in se pri delodajalcu zaposluje prvič (ZZDT, 11. čl.).

Poznamo še zaposlitev brez kontrole trga. V tem primeru minister, ki je pristojen za delo, v podzakonskem aktu določi primere, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (tujci s poklici, ki jih v Sloveniji primanjkuje, športniki, kulturni delavci, znanstveniki, lektorji, osebe v diplomatskih predstavništvih ...). Tem osebam se dovoljenje za zaposlitev izda brez preverjanja trga dela.

Dovoljenje za zaposlitev se lahko izda na vlogo delodajalca, ki mora izpolnjevati posebne pogoje:

- mora biti ustrezno registriran ali vpisan v Poslovni register
- mora imeti poravnane davke in prispevke iz naslova zaposlitve in dela
- tujcu in delodajalcu ni smela biti izrečena kazen za globo po ZZDT ali Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Ur. list RS, št. 118/2006, 12/2007 – UPB1)
- mora prijaviti prosto delovno mesto
- delodajalec mora izkazati pogoje predpisane z zakonom
- ne sme biti izkoriščena kvota za to obliko zaposlovanja
- zaposlitev tujca ne sme škodljivo vplivati na trg dela, zlasti glede domače brezposelnosti

Dovoljenje se izda za največ dobo enega leta, lahko pa se ga tudi podaljša. Dovoljenje za zaposlitev se lahko po izteku največ enoletne veljavnosti podaljša za dobo do največ enega leta (skupaj dve leti), če tujec v času veljavnosti predhodnega dovoljenja ni bil sankcioniran z globo za prekršek po ZZDT (ZZDT, 11. B čl.). Dovoljenje za zaposlitev preneha veljati:

- če se čas, za katerega je bilo izdano, izteče
- če preneha delovno razmerje
- če tujec pridobi osebno delovno dovoljenje ali državljanstvo Republike Slovenije
- če preneha dovoljenje za bivanje
- v primeru smrti tujca (ZZDT, 11. d čl.)

Dovoljenje za delo

Dovoljenje za delo (DD) je oblika delovnega dovoljenja z vnaprej določeno časovno omejitvijo, na osnovi katerega se tujec lahko začasno zaposli ali dela v Republiki Sloveniji v skladu z namenom, za katerega je bilo dovoljenje izdano.

Po namenu je dovoljenje za delo vezano na:

- delo z napotenimi tujci (napoteni delavec je fizična oseba, ki je v delovnem razmerju pri tujem delodajalcu v času izvajanja pogodbene storitve na ozemlju RS in zanj delodajalec plačuje prispevke za socialno zavarovanje (ZZDT, 2007)

- usposabljanje in izpopolnjevanje tujcev,

- sezonsko delo tujcev (to delo je dopustno samo v okviru dejavnosti, ki imajo sezonski značaj npr. kmetijstvo, gozdarstvo, turizem, gradbeništvo, in le v primeru, ko je povpraševanje večje od ponudbe. Sezonsko delo je regulirano s kvoto za namen sezonskega dela. V tem primeru je lahko delodajalec domača pravna ali fizična oseba, registrirana za opravljanje dejavnosti.

Fizična oseba, ki ni registrirana za opravljanje dejavnosti, je lahko delodajalec le v primeru, ko gre za lastnika ali zakupnika kmetijskega zemljišča in gre za opravljanje sezonskega dela v kmetijstvu oziroma gozdarstvu. Gre za naslednja sezonska dela:

- sezonsko delo v gradbeništvu (omejeno je največ na 9 mesecev v 12-mesečnem obdobju)

- sezonsko delo v kmetijstvu (lahko se podaljša ali ponovno izda istemu ali drugemu delodajalcu, in sicer največ 3-krat letno, če skupno trajanje ne presega 6 mesecev)

- sezonsko delo v gostinstvu in turizmu – novi 20. A člen ZZDT – B (lahko se bo opravljal do 6 mesecev v koledarskem letu)

- delo tujih poslovodnih delavcev,

- individualne storitve tujcev.

Dovoljenje za delo se tako kot dovoljenje za zaposlitev izda na vlogo delodajalca ter v okviru kvote, določene za posamezen namen, brez dodatnega preverjanja razmer na trgu dela. Tujcu po izteku dovoljenja za delo ne more biti izdano osebno dovoljenje ali dovoljenje za zaposlitev, če vmes ne prekine z delom v državi (ZZDT, 12. čl.).

4.3.5 Prepoved novega zaposlovanja ali dela

Zakon določa, da novo zaposlovanje ali delo tujcev ni dopustno, kadar ima negativne učinke na prestrukturiranje gospodarstva in zaposlenosti. Vloge za izdajo delovnega dovoljenja se zavrnejo v naslednjih primerih:

- če je delodajalec pridobil sredstva državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest v obdobju enega leta pred vložitvijo vloge

- če delodajalec pred vložitvijo vloge skladno z Zakonom o delovnih razmerjih (ZDR) (Ur. list RS, št. 92/2004) na Zavodu RS za zaposlovanje (ZRSZ) vloži pisno obvestilo o prenehanju potreb po delu

- če je delodajalec pred vložitvijo vloge odpuščal delavce, zaposlene za nedoločen čas

- če je zavrnil zaposlitev brezposelne osebe iz ZRSZ in je ustrezala pogojem

- če delodajalec kot novo ustanovljena gospodarska družba ali fizična oseba še ne more izkazati pozitivnih rezultatov za preteklo leto
- če je delodajalec izkazal negativne rezultate poslovanja
- če je bila delodajalcu izrečena kazen za prekršek oziroma za zaposlovanje na črno in o preprečevanju dela.

4.3.6 Prijava in odjava dela tujcev

Prijava in odjava dela tujcev s strani zavezancev, ki tujca zaposlijo, je obvezen pogoj, ki velja za vse tujce, ki se zaposlijo ali delajo v RS. Pristojna enota Zavoda za zaposlovanje zavezanca za prijavo izda potrdilo o prijavi dela tujcev na predpisanem obrazcu, ki ga mora hraniti na sedežu poslovanja. V primeru, da nadzorni organ zahteva potrdilo o prijavi, ga mora zavezanec predložiti.

Prijava in odjava dela tujcev iz EU in EGP

Pogodba o pristopu k EU določa, da so delodajalci, ki zaposlujejo državljane držav EU, EGP in Švicarske konfederacije, in njihove družinske člane, dolžni prijaviti zaposlitev na ZRSZ na predpisanem obrazcu v roku 8 dni od dneva nastopa dela. Postopek prijave in odjave določa Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidenc državljanov držav članic EU, z njimi izenačenih državljanov in njihovih družinskih članov o zaposlitvi, opravljanju dela na podlagi pogodb civilnega prava in o napotnih delavcih, ki v RS izvajajo storitve (Ur. List RS, št. 45/04). Zavod izda zavezanca potrdilo o prijavi/odjavi dela.

Prijava in odjava dela tujcev iz tretjih držav

Tujca, ki je že pred izdajo delovnega dovoljenja imel dovoljenje za bivanje v RS, je zavezanec dolžan prijaviti v roku 10 dni od vročitve delovnega dovoljenja. Delodajalec pa je dolžan odjaviti delo tujca v primeru prekinitve delovnega ali pogodbenega razmerja s tujcem pred iztekom veljavnosti delovnega dovoljenja za zaposlitev ali dovoljenja za delo. Zavod za zaposlovanje izda delodajalcu potrdilo o odjavi.

4.3.7 Kvote

Kvoto predlaga vladi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve v skladu z migracijsko politiko in z gibanjem na trgu dela. Kvota letno ne sme presegati 5 % aktivnega prebivalstva Republike Slovenije. S tem se omeji število tujcev na trgu dela in prepove novo zaposlovanje tujcev. Kvota je namenjena tujcem, ki nimajo dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji, in tujcem, ki se po zaključku sezonskega dela zaposlijo na podlagi dovoljenja za zaposlitev. Kvota delovnih dovoljenj za leto 2010 se je določila v skupni višini 12.000 delovnih dovoljenj.

Kvota se v višini 12.000 delovnih dovoljenj razdeli po namenih v višini. Za leto 2010 je bila ta razdelitev naslednja:

- 8800 dovoljenj za zaposlitev za zaposlovanje tujcev,
- 1500 dovoljenj za delo za napotene tujce,
- 100 dovoljenj za delo za usposabljanje in izpopolnjevanje,
- 500 dovoljenj za delo za sezonsko delo tujcev in
- 100 dovoljenj za delo za individualne storitve tujcev.

Vlada lahko poleg kvote določi tudi omejitve in prepovedi zaposlovanja ali dela tujcev, kadar je to utemeljeno z javnim ali splošnim gospodarskim interesom. Razlogi za sprejem takih ukrepov so:

- sprejem mednarodnega sporazuma, na podlagi katerega se zmanjšajo potrebe po zaposlovanju tujih delavcev
- naraščajoči trendi brezposelnosti
- zmanjšanje potreb po tujih delavcih zaradi programov aktivne politike zaposlovanja
- ocena, da se tuji po izteku veljavnosti dovoljenj ne bodo mogli vrniti v matično državo
- zahteve pristojne zbornice ali reprezentativnih sindikatov na ravni države, utemeljene z izgubo delovnih mest v posameznih sektorjih
- omejitev števila zaposlenih tujcev po posameznih področjih dejavnosti, če ima povečano samozaposlovanje tujcev za posledico naraščanje domače brezposelnosti v tej dejavnosti (ZZDT, 5. čl.)

Ministrstvo, pristojno za delo, lahko glede na spremenjene potrebe na trgu dela prerazporedi kvote za posamezne namene. Vlada lahko poleg kvote določi tudi omejitve in prepovedi zaposlovanja ali dela tujcev po regijah, področjih dejavnosti, podjetjih in poklicih, kakor tudi omeji ali prepove pritok novih tujih delavcev v celoti ali z določenih regionalnih področij, kadar je to utemeljeno z javnim ali splošnim gospodarskim interesom (ZZDT, 5. čl.).

Nihanje med številom zaposlenih tujcev je odvisno od gospodarskih aktivnosti v državi nasploh. Med regijami je mogoče opaziti velike razlike v številu zaposlenih tujcev. Med regijami najbolj izstopajo OS Ljubljana, Nova Gorica in OS Koper po sorazmerno visokem deležu izdanih delovnih dovoljenj. Nizek delež izdanih dovoljenj pa je v OS Murska Sobota, kar lahko pripišemo slabemu gospodarskemu stanju, kjer je zaposlitveno stanje toliko slabše, da za zaposlovanje tujcev skoraj ni mesta na trgu dela.

5 ZAPOSLOVANJE TUJCEV V ZAHODNEM DELU SLOVENIJE (OS Koper in OS Nova Gorica)

V tem delu naloge bom obravnavala problematiko zaposlovanja tujcev. Zajela bom enako območje kot v prvem delu, in sicer zahodni del Slovenije, ki ga pokrivata OS Koper in OS Nova Gorica.

5.1 Število izdanih delovnih dovoljenj

Območna služba Koper

Iz priloge št. 32 vidimo, da je leta 2004 Vlada RS omejila število tujcev na trgu dela in določila kvoto 16.700 delovnih dovoljenj, ki je bila porazdeljena na različne vrste delovnih dovoljenj in po območnih službah. Na Območni službi Koper poročajo, da so leta 2004 njim dodeljeno kvoto v celoti izkoristili pri izdaji novih dovoljenj tujcem, ki so se prvič zaposlili v Republiki Sloveniji, za sezonska dela v gradbeništvu so izkoristili 70 % dodeljene kvote, za sezonska dela v kmetijstvu pa 71 %. Izdali so 2.034 dovoljenj, ki so se porazdelila tako:

- 1.575 je bilo dovoljenj za zaposlitev, od tega 250 novih (za nove zaposlitve tujcem, ki še ne živijo v Sloveniji),
- med 245 dovoljenji za sezonsko delo je bilo izdanih največ za gradbeništvu in kmetijstvu.

Leta 2005 je Vlada RS določila kvoto 16.700 delovnih dovoljenj. Na Območni službi Koper so njim dodeljeno kvoto za izdajo novih dovoljenj tujcem, ki so se prvič zaposlili v RS izkoristili 96 %, za sezonska dela v gradbeništvu 85 % dodeljene kvote, za sezonska dela v kmetijstvu pa 84 %. Izdanih je bilo 1.916 dovoljenj, in sicer:

- 1.335 dovoljenj za zaposlitev, od tega 246 novih (za nove zaposlitve tujcem, ki še ne živijo v Sloveniji)
- 94 osebnih dovoljenj
- 242 za sezonsko delo, predvsem v gradbeništvu in kmetijstvu

Leta 2006 je bila s strani Vlade RS določena kvota 17.350. Na Območni službi Koper je bilo izdanih 2.237 dovoljenj, od tega:

- 1.791 dovoljenj za zaposlitev, od tega 420 novih in 86 dovoljenj brez kontrole trga dela (za nove zaposlitve tujcem)
- 446 dovoljenj za sezonsko delo, največ v gradbeništvu in kmetijstvu

S 03. 12. 2007 se je začel uporabljati novi Zakon o zaposlovanju in delu tujcev, ki je poenostavil postopke pridobivanja delovnih dovoljenj. Zmanjšal je število obrazcev, podaljšal je čas veljavnosti prvega dovoljenja ob vstopu v državo od 4 mesecev na 12 mesecev, predvsem pa je na eni strani olajšal postopek preverjanja pogojev pri podaljševanju delovnih dovoljenj in na drugi strani določil strožje pogoje za pridobitev delovnega dovoljenja za prve in nove zaposlitve. Vlada RS je za leto 2007 določila kvoto 29.500 delovnih dovoljenj. Na Območni službi Koper je bilo izdanih 3.960 delovnih dovoljenj, kar je 77 % povečanje v primerjavi s preteklim letom. To je bilo posledica izjemnega povečanja potreb delodajalcev po delovni sili v deficitarnih poklicih, predvsem na področju gradbeništva, prevoznništva in tudi kovinsko-predelovalne dejavnosti. Tudi zato je bila kvota delovnih dovoljenj na ravni države kar dvakrat povečana, od 18.500 najprej, na 24.500 v juniju in nazadnje v novembru na kar 29.500 delovnih dovoljenj.

Izdali so:

- 199 osebnih delovnih dovoljenj
- 3.128 delovnih dovoljenj za zaposlitev, od tega 269 novih in 1.655 za deficitarne poklice

- 633 dovoljenj za delo, od tega 527 za sezonska dela v gradbeništvu in 31 za sezonska dela v kmetijstvu.

Do konca decembra 2008 je bilo izdanih 5.579 delovnih dovoljenj, kar je 41% več kot preteklo leto. Od tega je bilo: - 575 osebnih delovnih dovoljenj

- 4.444 delovnih dovoljenj za zaposlitev, od tega 899 novih dovoljenj in 1.866 dovoljenj brez kontrole trga dela za deficitarne poklice
- 560 dovoljenj za delo, od tega 460 za sezonska dela v gradbeništvu in 39 za sezonska dela v kmetijstvu

5.2 Območna služba Nova Gorica

Iz priloge št. 33 je razvidno, da so v Območni službi Nova Gorica v letu 2005 izdali skupaj 1.236 delovnih dovoljenj. V primerjavi z letom 2004 obseg izdanih delovnih dovoljenj ostaja nekje na isti ravni. Povečal se je obseg izdaje dovoljenj za delo, in to kar za 42 %. Razlog, kot ga navajajo v območni službi Nova Gorica, je potrebno iskati v kvoti, ki jo je Vlada v skladu z migracijsko politiko in ob upoštevanju stanja in gibanja na trgu dela letno določila. Od skupno izdanih 294 dovoljenj za delo je bilo 275 dovoljenj izdanih za sezonska dela v gradbeništvu in samo 16 dovoljenj za sezonska dela v kmetijstvu. Bistveno več izdanih delovnih dovoljenj je bilo za nove zaposlitve, kljub temu pa se je skupni obseg izdanih dovoljenj za zaposlitev nekoliko zmanjšal.

Leta 2006 so v primerjavi s predhodnim letom izdali 14 % več delovnih dovoljenj, in sicer:

- 1.079 dovoljenj za zaposlitev, od teh 260 novih delovnih dovoljenj, ostalo pa so obnove delovnih dovoljenj za tujce, ki že delajo in bivajo v državi
- 358 dovoljenj za delo, od teh 13 za sezonska dela v kmetijstvu in 345 za sezonska dela v gradbeništvu
- 2 osebni delovni dovoljenji

Leta 2007 so v primerjavi z letom 2006 izdali kar 76 % več delovnih dovoljenj, in sicer:

- 1.956 dovoljenj za zaposlitev, od teh 285 novih delovnih dovoljenj
- 521 dovoljenj za delo, in sicer 15 za sezonska dela v kmetijstvu in 506 v gradbeništvu
- 61 osebnih delovnih dovoljenj

Leta 2008 je bilo izdanih 3.611 delovnih dovoljenj, kar je 42 % izdanih dovoljenj več kot leta 2007. Od tega je bilo: - 2.834 dovoljenj za zaposlitev, od teh 793 novih delovnih dovoljenj ter 700 brez kontrole trga dela.

- 576 dovoljenj za delo (od tega 569 v gradbeništvu)
- 201 osebnih delovnih dovoljenj.

Iz zgoraj navedenih podatkov tako iz OS Koper kot tudi iz OS Nova Gorica je razvidno, da število izdanih delovnih dovoljenj iz leta v leto narašča. Morebitni razlog za to je potrebno iskati v kvoti, ki jo Vlada v skladu z migracijsko politiko in ob upoštevanju stanja in gibanja na trgu dela letno določi. Za leto 2004 je bila kvota 17.100 delovnih dovoljenj, za leto 2008 pa 24.600, kasneje pa so jo še povečali na 32.000, kar je 87 % več kot leta 2004. Razlogi za povečanje kvote delovnih dovoljenj so poleg podatka o izkoriščenosti kvote delovnih dovoljenj in številu nerešenih vlog tudi:

- padanje števila brezposelnih oseb v RS

- nizko število delavcev iz držav članic EU in EGP na slovenskem trgu dela
- še vedno visoka gospodarsko rast in
- dejstvo, da se v kvoto dovoljenj za zaposlitev vštevajo izdana in ne le veljavna delovna dovoljenja.

Največ delovnih dovoljenj je bilo izdanih za delo v gradbeništvu (gradbeni delavec, zidar, tesar, gradbeni tehnik, inženir gradbeništva) na različnih zahtevnostnih stopnjah, sledijo jim ključavničarji, vozniki avtomehaniki, strugarji, avtomehaniki, strojni tehniki, maserji, varilci ...

Na obeh območnih službah poročajo, da kljub stalnemu preverjanju evidence brezposelnih oseb in sprotni napotitvi ustreznih kandidatov večino potreb po delavcih v gradbeništvu na različnih zahtevnostnih stopnjah ne morejo zagotavljati iz vrst brezposelnih oseb. Razlogi so tako na strani brezposelnih oseb (neustrezna izobrazba, zdravstvene omejitve, odklanjanje dela v gradbeništvu, pomanjkanje tovrstnih delovnih izkušenj ...) kot tudi na strani delodajalcev (neurejeni delovni pogoji, terensko delo, minimalne plače ...)

6 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI ZAPOSLENIH

Najbolj značilna demografska znaka sta spol in starost. Ker nimam na voljo podatkov o socialnem stanju tujcev, ki pri nas delajo (npr. o stanovanjskih razmerah, dohodkih ipd.), ne morem analizirati socialnih razmer tujih delavcev v Sloveniji. O njihovem socialnem statusu lahko sklepam le posredno, na osnovi izobrazbe in poklicev. Ti podatki večinoma kažejo, da je njihov socialni status nizek. V nadaljevanju bom predstavila starostno strukturo zaposlenih tujcev pri nas.

6.1 Starost

Tabela v prilogi št. 34 prikazuje število izdanih delovnih dovoljenj v obdobju 2001–2006 po starosti v Območnih službah Koper in Nova Gorica. Iz tabele je razvidno, da je največ delovnih dovoljenj za zaposlitev izdanih v starostnem razredu do 29 let v Območni službi Koper. V Območni službi Nova Gorica pa je največ dovoljenj izdanih v razredu od 30–39 let. Sledita starostni razred od 40–49 let, najmanj delovnih dovoljenj pa je bilo izdanih v starostnem razredu nad 50 let. Tudi v prihodnje lahko pričakujemo, da se bo povpraševanje po mlajših tujih delavcih še povečalo, kar je posledica staranja domače delovne sile. Največje povpraševanje po tuji delovni sili lahko pričakujemo za sezonska in kratkotrajna dela.

6.2 Spol

Tabela v prilogi št. 35 prikazuje število tujcev, razporejenih po spolu. V obeh območnih službah je bistveno večje število moških kot žensk. V OS Koper opazim, da je število žensk tu nekoliko

večje kot v OS Nova Gorica. Delež žensk se giblje okrog 17 %, v OS Nova Gorica pa med 7 % in 11 %. Razlog je verjetno ta, da je na obalnem območju najbolj razvit turizem in je povpraševanje po ženski delovni sili večje kot na novogoriškem območju. (npr. wellness centri, hoteli, bari – lažja dela). Delež moških se v OS Koper giblje okrog 83 %, v OS Nova Gorica pa je ta delež višji, saj se giblje med 88 % in 92 %, tu prevladuje povpraševanje po gradbenih delavcih, zidarjih, tesarjih, gradbenih tehnikih, inženirjih gradbeništva itd.

6.3 Izobrazbena struktura zaposlenih tujcev

V strukturi zaposlenih tujcev še vedno prevladujejo poklici, kjer se zahteva nižja stopnja izobrazbe (gradbeni delavec, delavec brez poklica, pomožni delavec). Med tujci pa najdemo tudi take, ki so brez kakršnekoli izobrazbe. V skupini poklicev iz višje izobrazbene skupine V–VIII. prevladujejo predvsem poklici s srednjo izobrazbo, predvsem je to V. stopnja (strojni, gradbeni, ekonomski tehnik). Med univerzitetnimi diplomanti najdemo nekaj univerzitetnih diplomiranih inženirjev strojništva in elektrotehnike, zdravnikov in univerzitetnih diplomiranih ekonomistov. Povpraševanja na trgu dela po univerzitetni ali podiplomski izobrazbi skorajda ni. Razlogi za tako strukturo delovne sile so predvsem v nižji ceni delovne sile in pripravljenost tujcev delati pod težjimi oziroma slabšimi pogoji, pa tudi strukturna neskladja med ponudbo in povpraševanjem v gradbeništvu. »Več kot očitno je, da je takšna izobrazbena struktura tujcev na našem trgu dela posledica stopnje razvitosti slovenskega gospodarstva in s tem povpraševanja na našem trgu dela. Izredno nizka izobrazbena raven vseh vrst tujih delavcev kaže, da Slovenija doslej ni potrebovala visoko izobraženih delavcev z univerzitetno, podiplomsko in doktorsko izobrazbo.« Struktura slovenskega gospodarstva in povpraševanje na našem trgu dela sta zahtevala predvsem nekvalificirane in priučene delavce, ki so opravljali težja, slabo plačana in za domače delavce nezanimiva dela. Še več, mnogi med temi delavci so postali trajni imigranti in s tem vključeni med domače prebivalstvo« (Malačič et al., 2006, str. 98).

Tabela v prilogi št. 36 nam prikazuje število zaposlenih tujcev v OS Koper in Nova Gorica glede na stopnjo njihove izobrazbe. Podatki dokazujejo, da je tudi v zahodnem delu Slovenije največ tujcev z nižjo stopnjo izobrazbe. Iz tabele lahko razberemo, da imata obe območni službi največ zaposlenih tujcev s I. stopnjo izobrazbe. Delež le-teh se giblje med 48 % in 59 % v OS Koper in 27 %–56% v OS Nova Gorica. V tej skupini je bilo največ dovoljenj izdanih za pomožne delavce v gradbeni stroki, za luško transportne delavce in plesalke. Sledi IV. stopnja izobrazbe. Delež le-teh se giblje okrog 21 % v OS Koper in okrog 29 % v OS Nova Gorica. Tu pripada velik del izdanih dovoljenj gradbeništvu (zidarjem, tesarjem, gradbenikom, železokrivcem), veliko tudi kovinarjem, ključavničarjem, strugarjem, varilcem, avtomehanikom), električarjem, voznikom avtomehanikom, kuharjem, natakarjem in v manjšem številu tudi ostalim poklicem. Naslednja je V. stopnja izobrazbe, kjer je največ strojnih in gradbenih tehnikov in elektrotehnikov. Njihov delež se giblje med 6 % in 14 % vseh zaposlenih. Za II. stopnjo izobrazbe je bilo izdanih okrog 7 % vseh dovoljenj. Tu je bilo izdanih največ (skoraj 75 %) dovoljenj za poklice v gradbeni stroki (zidar za zidanje in ometanje, tesar opažev, krivilec armatur, betoner) Za VII. stopnjo izobrazbe je bilo izdanih med 2 % in 4 % dovoljenj na

področju strojništva, profesorjem, največ glasbenim, nekaj diplomiranim ekonomistom in zdravnikom. Za III., VI. in VIII. stopnjo izobrazbe je bilo izdanih najmanj dovoljenj, in sicer 0,8 % vseh dovoljenj, in sicer za inž. elektrotehnike, v manjšem številu tudi drugim poklicem.

6.4 Dejavnosti, kjer se tujci zaposlujejo

Zaradi lažjega razumevanja sem v prilogi številka 37 predstavila tabelo za Standardno klasifikacijo dejavnosti, kjer je natančno določeno, katere dejavnosti so primarne, sekundarne in katere terciarne. Pri sekundarnih dejavnostih je zaradi izredno velikega pomena za zaposlovanje in dela tujcev v Sloveniji ločeno področje F oziroma gradbeništvo. Med primarne dejavnosti sodita področji A in B, v skupino sekundarnih dejavnosti področja C do F in v skupino terciarnih dejavnosti vsa preostala področja od G do Q. Slednjo skupino pogosto imenujejo tudi storitvene dejavnosti.

Regije v Sloveniji so različno gospodarsko razvite. V vzhodni Sloveniji na primer, kjer je že sicer visoka brezposelnost, ni potrebe po tujih delavcih v primarnih dejavnostih, regije s pomembnimi gradbenimi podjetji imajo večji poudarek na gradbeništvu kot druge regije, pa tudi terciarne dejavnosti so nekoliko bolj poudarjene v večjih mestnih središčih. »Stanje zaposlenosti in dela tujcev v Sloveniji po dejavnostih je tesno povezano s strukturo celotnega slovenskega gospodarstva po dejavnostih. Za slednjo je značilna svojevrstna prevelika industrializiranost in v primerjavi z drugimi razvitimi državami prenizek delež storitvenih dejavnosti« (Malačič, 2006, str. 77).

Podatki iz tabele, ki je v prilogi št. 38 za obdobje 2001–2007 kažejo, da je bilo v obeh območnih službah največ tujcev zaposlenih v sekundarnih dejavnostih, in sicer 54 % v OS Koper, od tega je skoraj 78 % zaposlenih v gradbeništvu, 22 % pa odpade na druge sekundarne dejavnosti (predelovalne dejavnosti: proizvodnja hrane in pijače, obdelava in predelava lesa, proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, proizvodnja kovin, proizvodnja kovinskih izdelkov, proizvodnja strojev in naprav, proizvodnja pohištva). V OS Nova Gorica je bilo zaposlenih v sekundarnih dejavnostih okrog 76 % zaposlenih tujcev, od tega kar 74 % v gradbeništvu, ostalih 26 % odpade na ostale dejavnosti, ki sem jih zgoraj naštela. V terciarnih dejavnostih je bilo zaposlenih okrog 43 % tujcev v OS Koper, v OS Nova Gorica pa okrog 21 % vseh zaposlenih tujcev. Višji delež v OS Koper lahko pojasnimo s tem, da je na območju, ki ga pokriva OS Koper, zelo razvit turizem, gostinstvo, promet, skladiščenje, zveze, trgovina na drobno, posredništvo in trgovina na debelo, vzdrževanje in popravila motornih vozil. Tako v OS Koper kot Nova Gorica pa je bilo samo 3 % tujcev zaposlenih v primarnih dejavnostih, ki se nanašajo predvsem na sezonska dela v kmetijstvu. »Zdi se, da ima delež primarnih dejavnosti med izdanimi delovnimi dovoljenji padajoč trend v obravnavanem obdobju. To je gotovo tudi posledica objektivnih razmer v slovenskem kmetijstvu, ki niso preveč dobre« (Malačič, 2006, str. 78).

6.5 Državljanstvo zaposlenih tujcev

Kot je razvidno iz obeh tabel v prilogi št. 39 največ tujcev prihaja iz Bosne in Hercegovine, kar 61 % v OS Koper in 56 % v OS Nova Gorica. Sledijo jim državljani Srbije (15 % v OS Koper in 20 % v OS Nova Gorica), Makedonije (8,3 % v OS Koper in 15 % v OS Nova Gorica) in Hrvaške (10 % v OS Koper in 406 % v OS Nova Gorica). Manj je tujcev iz Ukrajine, Tajske in ostalih držav, okrog 4 % vseh tujcev. V primerjavi s skupnim številom vseh tujcev na slovenskem trgu dela državljani EU in EGP predstavljajo le manjši del tujcev. Med njimi prevladujejo Slovaki, Avstrijci, Bolgari, Italijani, Poljaki, Nemci, Francozi. Podatkov o natančnem številu le-teh nisem zasledila.

6.6 Značilnosti brezposelnih tujcev

Po podatkih, ki sem jih dobila za obdobje 2003–2006, je bila stopnja brezposelnosti tujcev za Slovenijo zaporedoma 8,4 %, 7,5 %, 7,2 %, 6,8 % in je bila v obdobju preučevanja nižja kot registrirana brezposelnost domačega prebivalstva. Razvidno je, da je v Sloveniji prisoten trend zniževanja brezposelnosti tujcev. Ta trend je enak trendu registrirane brezposelnosti v Sloveniji nasploh. Vse te številke kažejo, da so se tujci dobro integrirali na slovenski trg dela. To je mogoče skleniti na osnovi tega, da brezposelnost tujcev v Sloveniji ni višja od brezposelnosti domačega prebivalstva, kar je splošna značilnost večine razvitih evropskih držav. V primeru Jugoslavije je zajeta tretja Jugoslavija, ki se je kasneje preimenovala v Srbijo in Črno goro, še kasneje pa je razpadla na dve samostojni državi Srbijo in Črno goro (Malačič, 2006, str. 92).

V nadaljevanju bom s pomočjo priloge številka 40 predstavila gibanje brezposelnih v obeh območnih službah. Tudi tu je razvidno, da se je brezposelnost tujcev postopoma zmanjševala, leta 2006 pa spet nekoliko dvignila. Ker je večina tujcev pri nas iz območij nekdanje SFRJ, je večina brezposelnih tujcev od tam. Največ brezposelnih prihaja iz Bosne in Hercegovine (okrog 66 % v OS Koper in okrog 52 % v OS Nova Gorica), sledijo Hrvaška (delež se giblje okrog 9,5 %), Srbija in Črna gora (delež je okrog 15 %). Ker je tujcev iz starih in novih članic EU na tem območju izredno malo, je tudi brezposelnost med njimi nizka (okrog 3 %).

6.7 Dejavniki brezposelnih tujcev

»Ko govorimo o dejavnikih brezposelnosti tujcev v Sloveniji ali kakšni od drugih razvitih držav, je potrebno predvsem odgovoriti na vprašanje, zakaj se v razvitem svetu sploh pojavlja brezposelnost med imigranti oziroma tujci, čeprav se te države na različne načine in z raznolikimi sredstvi trudijo spustiti v državo samo tiste, ki jih potrebujejo na svojih trgih dela, torej imajo vsaj načeloma za njih zaposlitev in delo. Odgovor je vse prej kot enostaven, saj

imajo mnoge razvite države celo neprimerno višjo brezposelnost imigrantov oziroma tujcev kot je brezposelnost med domačim prebivalstvom. To velja še posebej takrat, ko je bivanje imigrantov v državi dolgo in ko je več ali manj že povsem jasno, da bodo priseljenci ostali v državi in se postopoma vključili ne samo na trg dela, ampak tudi v družbo. Paradoks pri tem je, da se tujci srečujejo z naraščajočimi težavami pri integraciji v imigrantsko družbo s podaljševanjem obdobja bivanja v takšni družbi. Zdi se, da šele v daljšem obdobju pridejo do izraza nekateri dejavniki, ki posebej otežujejo integracijo. Med temi je brez dvoma izredno pomembna nizka izobraženost, nikakor pa ni edina. Zelo pomembne so še kulturne značilnosti, tradicionalna miselnost, verske razlike ipd» (Malačič et al., 2006, str. 96).

»Tudi v Sloveniji se srečujemo z brezposelnostjo tujcev, kar dokazuje, da imigracijska politika pri selekciji imigrantov ni povsem uspešna. Temu botruje tudi dejstvo, da se država v zvezi s problematiko brezposelnih tujcev zaenkrat še ni angažirala. Slovenski trg dela v preteklosti ni potreboval visoko izobraženih delavcev z univerzitetno ali višjo izobrazbo, zato je raven izobrazbe večine tujih delavcev nizka. Struktura slovenskega gospodarstva je zahtevala predvsem nekvalificirane delavce, ki so opravljali težka in slabo plačana dela, ki so bila nezanimiva za domače delavce. Slovenija sprejema preveč slabo izobraženih tujcev, ravno ti pa so v nevarnosti, da postanejo brezposelni (Kenda, 2007, str. 23).

Vstop na slovenski trg naj bi preprečeval sistem kvot in raznih delovnih dovoljenj. Tako bi v Slovenijo lahko prišli samo tisti tuji delavci, ki jih slovenski trg dela resnično potrebuje. Vendar pa brezposelnost v Sloveniji še ni višja, kot bi lahko bila. Razlog zato je v tem, ker veliko tujih delavcev z osebnimi delovnimi dovoljenji prihaja iz bližnjih regij in zaradi bližine s seboj ne pripeljejo svojih družin. V primeru izgube službe se vrnejo nazaj v domovino.

6.8 Zaposlovanje tujcev v zahodni Sloveniji v prihodnosti

Neugodno gibanje našega prebivalstva pogojuje visoko neto priseljevanje tujcev v Slovenijo. Leta 1993 je imela Slovenija prvič negativen naravni prirastek, ki se je nadaljeval tudi v letih od 1997–2005. To pomeni, da je bilo število umrlih večje od števila novorojenih, kar ne zagotavlja več enostavnega obnavljanja generacij. Na trend upadanja rodnosti in upočasnjevanje umrljivosti so vplivali razvoj medicine ter spremenjene kulturne in higienske navade. Pričakujemo lahko, da se bodo neto imigracije v Slovenijo bolj ali manj stalno povečevale (Kraigher, 2005, str. 73).

V bodoče lahko zaradi razvoja medicine in spremenjenega načina življenja pričakujemo nadaljnje zniževanje stopnje umrljivosti. Posledica tega bi bilo podaljševanje pričakovanega trajanja življenjske dobe in povečevanje obsega prebivalstva, starejšega od 65 let. Zaradi nizkih stopenj rodnosti v zadnjih letih se bo Slovenija morala soočiti z zmanjševanjem prebivalstva v starostnih razredih aktivnega prebivalstva, kar bo bržkone vodilo v pomanjkanje delavcev na trgu dela. Imigracije veljajo za eno izmed rešitev tega problema, vendar ne smemo pozabiti, da je razvoj migracij vse bolj odvisen od imigracijskih politik države (Malačič, 2003, str. 175–178).

»V Sloveniji zaposlujejo tujce predvsem slovenska podjetja v tuji lasti ali podjetja, ki so tesno

vezana na mednarodno poslovanje. Po dolgih letih uspešnega delovanja po vsem svetu se namreč najbolj zavedajo pomena iskanja in zaposlovanja »dobrih kadrov«, ne glede na nacionalne, kulturne, verske in druge potencialne ovire. Slovenija deluje na globalnem trgu, kjer se vsa podjetja soočajo z bojem za preživetje, obstanek, razvoj in uspeh podjetja. V Evropi in Sloveniji se bomo zaradi demografskih vplivov oziroma staranja prebivalstva in velikega zmanjševanja naravnega prirastka zelo hitro morali soočiti še z dodatnimi novimi izzivi, med katerimi bo pomanjkanje delovne sile predstavljalo največjo težavo. Poleg tega številne napovedi strokovnjakov s področja trga dela in delovne sile za bližnjo prihodnost napovedujejo velik »boj za talente«. Če želimo še naprej konkurirati na globalnem trgu, moramo že danes postaviti ključne temelje, si pridobiti ustrezna znanja, nabrati izkušnje in vzpostaviti čim več globalnim vezi. Kot kažejo opravljene analize, lahko upravičeno pričakujemo, da se bodo imigracije v Slovenijo hitro in bolj ali manj stalno povečevale. Take okoliščine bodo imele velik vpliv na celotno gospodarsko rast, delovanje notranjega trga in konkurenčnost podjetij v EU, ki mora upoštevati dejstvo, da glavne svetovne regije že tekmujejo v privabljanju migrantov zaradi izpolnitve potreb svojih gospodarstev« (Moje delo revija, 2007).

Slovenija bo v prihodnje kot ena izmed bolj razvitih držav na vzhodnoevropskem prostoru še naprej privlačevala delovno silo iz manj razvitih držav. Tu imam v mislih predvsem južno in vzhodnoevropske države.

Vse naštetu velja tudi za zahodni del države, ki ga podrobneje obravnavam. Selitveni prirast v tem delu bo v naslednjih letih verjetno ostal podoben sedanjemu, v naslednjem desetletju pa se bo zaradi potreb po delovni sili še povečeval in ostal relativno visok. »Ugotovitve o spreminjanju demografske strukture prebivalcev v Sloveniji v prihodnjih letih, spremembah na trgu dela in zaposlovanju tujcev opozarjajo, da gre za dolgoročne trende, s katerimi se morajo ukvarjati države in podjetja. Razlikujejo se po tem, ali so tujci državljani EU ali tako imenovani tretjih držav« (Glazer, 2008, str. 46).

Za prihodnje obdobje lahko predvidimo, da se bodo ohranile osnovne značilnosti dosedanjega zaposlovanja in dela tujcev na obravnavanem področju. Prihajali bodo pretežno moški v starosti med 30 in 39 let, z večinoma nižjo šolsko izobrazbo (I., IV. in V. stopnjo izobrazbe). Največ se bodo zaposlovali v sekundarnih in terciarnih dejavnostih (gradbeništvu, gostinstvu in trgovini). Še vedno bo veliko delavcev brez poklica in brez strokovne izobrazbe, pomožnih delavcev, snažilck, komunalnih delavcev itd. Večina teh oseb si bo najverjetneje pridobila stalno prebivališče in s tem status prebivalca Slovenije. Tuji delavci bodo tako kot do sedaj še naprej prihajali na začasna dela.

V prihodnjih letih lahko pričakujemo širitev Evropske unije. Pridružitve sosednjih držav, zlasti Hrvaške, bi vplivala na razmere tako na slovenskem trgu dela kot tudi na obravnavanem področju, saj bi na delavce s Hrvaške vplivale predvsem geografska bližina in tradicionalne povezave. Hrvaška je manj gospodarsko razvita, višji je obseg brezposelnosti in višina plač razmeroma nižja kot pri nas, zato bi bilo realno pričakovati, da bi se delavci iz te države zaposlovali pri nas.

SKLEP

Evropske države in tudi Slovenija so bile v preteklih desetletjih soočene z velikimi družbenimi, ekonomskimi in političnimi spremembami. Slovenija se je začela soočati z vsemi problemi, ki so značilne za državo v prehodu: privatizacijo, socialno politiko in zagotavljanjem socialnega miru, sindikalno dejavnostjo, naraščanjem brezposelnosti in zmanjševanjem inflacije. Življenjski pogoji se danes postopoma izboljšujejo, gospodarstvo doživlja razmeroma hiter napredek, kljub temu pa se socialni problemi nekaterih skupin prebivalcev niso bistveno izboljšali. Slovenija je na področju človeškega kapitala, zaposlovanja in trga dela v številnih potezah na ravni povprečja EU in v celoti upošteva in sledi smernicam politike zaposlovanja EU. Za Slovenijo je značilna nizka stopnja delovne aktivnosti v določenih starostnih skupinah, izstopa zlasti nižja aktivnost starejših in mlajših generacij, ki sta pogojeni s poznim vstopom na trg delovne sile in zgodnjim izstopom z njega. Trend staranja prebivalstva in nizke rodnosti je podoben večini evropskih držav, hkrati pa se tudi stopnja delovne aktivnosti vsega prebivalstva giblje okrog povprečja EU. V kakovosti delovne sile, merjene z izobrazbeno strukturo prebivalstva, Slovenija zaostaja za razvitejšimi evropskimi državami. Za slovenski trg delovne sile so značilna izobrazbena, poklicna in regionalna strukturna neskladja. Najbolje so pokrite potrebe po delavcih s štiriletno srednjo izobrazbo ter tistih brez poklicne izobrazbe. Najslabše pa so pokrite potrebe po delavcih z nižjo poklicno ter z več kot srednjo izobrazbo. Slovenija mora doseči večjo fleksibilnost na trgu dela in pri zaposlovanju, bolj pogoste delne inčasne zaposlitve, lažji pretok in mobilnost delovne sile.

Vse, kar sem naštel, velja tudi za področje zahodne Slovenije, ki sem ga podrobneje obravnavala. Tu je značilno naraščanje števila prebivalcev, vendar je delež starejših od 65 let med najvišjimi v državi. Ugodna gospodarska gibanja, ki so bila značilna za pretekla leta, so se nadaljevala vse do jeseni 2008, kar je vplivalo na naraščanje števila zaposlenih, vse do konca tega leta, ko se je število zaposlenih zaradi posledic finančne krize začelo zmanjševati. Največ zaposlenih je bilo v storitvenih dejavnostih, predvsem v trgovini, izobraževanju, gradbeništvu, turizmu, prometu in skladiščenju, najmanj pa v kmetijskih dejavnostih. Registrirana brezposelnost se je na tem območju iz leta v leto zmanjševala vse do leta 2008. Največ brezposelnih je bilo žensk, dolgotrajno brezposelnih in tistih, ki so starejši od 50 let.

Slovenija je aktualna destinacija predvsem za prebivalce držav z območja nekdanje Jugoslavije, medtem ko je število migrantov, ki prihajajo iz Evropske unije, manjše od pričakovanega. Za uspešno in dolgoročno sodelovanje s tujimi delavci, ki polnijo strukturna neskladja na slovenskem trgu dela in blažijo posledice demografskih sprememb, je potrebno poskrbeti za njihovo učinkovito integracijo. »Potrebna je aktivna vloga države pri zagotavljanju dejanskih pogojev za integracijo, potrebna je premišljena integracijska politika s konkretnimi ukrepi, ki pomagajo priseljencem prebroditi začetne težave pri vključevanju v novo življenjsko okolje in

jim kasneje omogočajo enakopravno vlogo v vseh sferah družbenega življenja» (Bešter, 2003, str. 13).

V Sloveniji so z njenim vstopom v EU veljavni trije režimi zaposlovanja tujcev, in sicer, zaposlovanje državljanov držav članic EU, zaposlovanje državljanov novih držav članic in zaposlovanje državljanov tretjih držav. Za zaposlitev držav članic EI in EGP za dostop na slovenski trg dela tuji delavci ne potrebujejo delovnega dovoljenja in lahko enakopravno kandidirajo na prosta delovna mesta v Sloveniji. Obvezna je le prijava dela, ki jo opravi delodajalec. Zaposlitev tujca iz tretje države pa je v Sloveniji mogoča le na osnovi ustreznega delovnega dovoljenja.

V zahodnem delu Slovenije je kljub brezposelnosti še vedno dovolj prostora za zaposlovanje in delo tujcev na posameznih področjih trga dela. Tujci opravljajo predvsem tista dela, ki so s strani slovenskih delavcev zavrnjena, bodisi zaradi podcenjenosti bodisi zaradi nizkega plačila. Slovenski delodajalci radi zaposlujejo tujce, predvsem tiste iz bivše Jugoslavije, saj na njihov račun veliko prihranijo. Dajejo jim minimalne plače in slabe življenjske pogoje za prebivanje. Število izdanih delovnih dovoljenj na tem območju iz leta v leto narašča. Največ tujcev prihaja iz Bosne in Hercegovine, saj so razmere za življenje v primerjavi s slovenijo še vedno slabe, gospodarstvo je slabo razvito in prevladujejo slabi življenjski pogoji. Zaposlujejo se predvsem mlajši moški v starostnem razredu od 30–39 let, žensk je izredno malo, kar je posledica lokalnega gospodarstva, ki zaposluje več moške delovne sile. Največ zaposlenih tujcev je v sekundarnih dejavnostih, kjer prevladuje gradbeništvo, najmanj pa v primarnih dejavnostih (kmetijstvo).

V prihodnosti se pričakuje, da bo slovenski trg še vedno privabljal tujo delovno silo, zlasti iz držav bivše Jugoslavije, kjer so razmere za življenje bistveno slabše kot v Sloveniji.

LITERATURA IN VIRI

1. Belopavlovič, N. (1992). *Zakon o zaposlovanju tujcev*. Pravna praksa, 255, str. 3.
2. Bešter, R. (2003). *Migracijska politika Slovenije in EU. Primerjava zakonodaje, strateških dokumentov in priporočil s poudarkom na intergarcijski politiki*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
3. Glazer, J. (2008). *Praktični izzivi pri zaposlovanju tujcev skozi prizmo demografskih in zaposlitvenih sprememb*. HRM, 6 (24), 42-48.
4. Ignjatović, M., & Svetlik, I., (2002). *Trg delovne sile v Sloveniji v devetdesetih letih 20. stoletja, Politika zaposlovanja*. Ljubljana: FDV.
5. Kenda, A. (2007). *Nekdanji nas imajo raje kot zdajšnji*. Finance, 81, str. 23.
6. Kraigher, T. (2005). *Nekatere možne smeri bodočega demografskega razvoja Slovenije in izbira predpostavk za nove projekcije prebivalstva*. IB revija, str. 71-84.
7. Malačič, J. (2003). *Staranje prebivalstva v Sloveniji po projekcijah prebivalstva 2001-2036: naravna rast nasproti celotni rasti prebivalstva. Statistika kot orodje in vir za kreiranje znanja uporabnikov*. Radenci: Statistični urad RS.
8. Malačič, J. (2006). *Demografija. Teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana, Ekonomska fakulteta.
9. Malačič, J. (2006). *Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela. Zaključno poročilo študije*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
10. Malačič, J. (1995). *Trg dela in pričakovani razvoj v Sloveniji*. Ljubljana, Ekonomska fakulteta.
11. *Moje delo revija*. Najdeno 15. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.revija.mojedelo.com/hr/v-prihodnje-bo-v-sloveniji-zaposlenih-se-vec-tujcev-812.aspx>
12. Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela. Uradni list RS, št. 70/2006.
13. Pravilnik o postopku prijave in odjave dela tujcev. Uradni list RS, št. 37/2006.
14. Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidenc državljanov držav članic EU, z njimi izenačenih državljanov in njihovih družinskih članov o zaposlitvah, opravljanju dela na podlagi pogodb civilnega prava in o napotnih delavcih, ki v RS izvajajo storitve, Uradni list RS, št. 45/04.
15. *Recesija v Sloveniji vsaj začasno prekinjena, optimizma še ni*. Najdeno 15. decembra 2009 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042295280.
16. Svetlik, I. (1984). *«Ali imamo trg delovne sile?»* Antončič, V., Drobnič, V., Rus, S. (2004). *Tokovi zaposlovanja*. Kranj: Moderna organizacija.
17. Statistične informacije. Najdeno 15. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.ess.gov.si/slo/dejavnost/statisticnipodatki/statisticni_podatki.htm.
18. Standardna klasifikacija dejavnosti. Statistični urad RS. Najdeno 15. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/klasje/tabela.aspx?cvn=1891>.
19. Delovno aktivno prebivalstvo. Statistični urad RS. Najdeno 15. Aprila na spletnem naslovu http://www.stat.si/vodic_oglej.asp?ID=243&PodrocjeID=7.

20. Trg dela v Sloveniji. Najdeno 14. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.ess.gov.si/slo/Iskanje/Iskalnik.asp>.
21. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2004, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela Ur.list RS, št. 33/2004
22. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2005, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 31/2005.
23. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2006, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 30/2006.
24. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2007, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 08/2007.
25. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2008, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 25/2008.
26. Ustava RS (Uradni list RS, št. 331/1991-I)
27. *Ukrepi države za blažitev posledic finančne krize*. Najdeno 4. januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=3115>.
28. Verlič Christensen, B. (2000). »*Migracijska politika Evropske skupnosti in Slovenija*«. *Teorija in praksa*, str. 1117-1131.
29. Verlič Christensen, B. (2002): *Evropa v precepu med svobodo in omejitvami migracij*. Ljubljana: FDV.
30. *V prihodnosti bo v Sloveniji zaposlenih še več tujcev*. Najdeno 30. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.revija.mojedelo.com/hr/v-prihodnje-bo-v-sloveniji-zaposlenih-se-vec-tujcev-812.aspx>.
31. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2004). *Letno poročilo 2004 Območne enote Koper*, Koper: Zavod RS za zaposlovanje.
32. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2005). *Letno poročilo 2005 Območne enote Koper*, Koper: Zavod RS za zaposlovanje.
33. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2006). *Letno poročilo 2006 Območne enote Koper*, Koper: Zavod RS za zaposlovanje.
34. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2007). *Letno poročilo 2007 Območne enote Koper*, Koper: Zavod RS za zaposlovanje.
35. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2008). *Letno poročilo 2008 Območne enote Koper*, Koper: Zavod RS za zaposlovanje.
36. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2004). *Letno poročilo 2004 Območne enote Nova Gorica*, Nova Gorica: Zavod RS za zaposlovanje.
37. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2005). *Letno poročilo 2005 Območne enote Nova Gorica*, Nova Gorica: Zavod RS za zaposlovanje.
38. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2006). *Letno poročilo 2006 Območne enote Nova Gorica*, Nova Gorica: Zavod RS za zaposlovanje.
39. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2007). *Letno poročilo 2007 Območne enote Nova Gorica*, Nova Gorica: Zavod RS za zaposlovanje.
40. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2008). *Letno poročilo 2008 Območne enote Nova Gorica*, Nova Gorica: Zavod RS za zaposlovanje.

41. Zakon o tujcih. Uradni list RS, 9/2001-ZPPreb, 87/2002 (96/2002 popr), 108/2002- UPB1, 93/2005, 112/2005-UPB2, 79/2006, 107/2006-UPB3, 111/2007-ZPPreb-B, 44/2008, 71/2008-UPB5.
42. Zakon o zaposlovanju in delu tujcev. Uradni list RS, 101/2005,4/2006-UPB1, 52/2007, 76/2007-UPB2.
43. Zakon o delovnih razmerjih. Uradni list RS, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl. US: U-I-44/97, UP-249/06-22, 45/2008-Zarbit.
44. *Zaposlovanje delavcev iz držav Evropske unije*. Najdeno 29. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://vem.data.si/clanek/1/86/>.
45. Wimers, Š. (2002a). *Zaposlovanje tujcev v Sloveniji. Mednarodno poslovno pravo*, 158, str. 14–15.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

ADS	Anketa o delovni sil
BDP	Bruto domči proizvod
DD	Dovoljenje za delo
DAP	Delovno aktivno prebivalstvo
EGP	Evropski gospodarski prostor
ES	Evropska skupnost
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EU	Evropska unija
EURES	Evropski portal za zaposlitveno mobilnost
ODD	Osebnostno delovno dovoljenje
OS	Območna služba
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
RS	Republika Slovenija
SRDAP	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UPB	Uradno prečiščeno besedilo
ZDR	Zakon o delovnih razmerjih
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZDT	Zakon o zaposlovanju in delu tujcev

PRILOGE

Priloga št. 1: Število delovno aktivnega prebivalstva konec leta 2008 po Upravnih enotah OS Nova Gorica

Priloga št. 2: Delovno aktivno prebivalstvo po sektorjih dejavnosti (konec decembra 2008) v OS Nova Gorica

Priloga št. 3: Objavljena prosta delovna mesta ter zaposlitve delavcev v obdobju od 2004-2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 4: Izobrazbena struktura prostih delovnih mest in realiziranih zaposlitev v obdobju od 2004-2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 5: Potrebe po delavcih po poklicnih skupinah v letu 2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 6: Gibanje registrirane brezposelnosti v obdobju od 2004-2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 7: Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti od 2004-2008 po Upravnih enotah OS Nova Gorica

Priloga št. 8: Potrebe po delavcih glede na stopnjo poklicne in strokovne izobrazbe ter število brezposelnih za te izobrazbe v OS Nova Gorica

Priloga št. 9: Pregled registrirano brezposelnih oseb, ki čakajo na zaposlitev na dan 31. 12. 2008 po trajanju brezposelnosti in stopnji izobrazbe v OS nova Gorica

Priloga št. 10: Pregled registrirano brezposelnih oseb, ki čakajo na zaposlitev na dan 31. 12. 2008 po delovni dobi in stopnji izobrazbe v OS Nova Gorica

Priloga št. 11a: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb (stanje konec leta 2008) v OS Nova Gorica

Priloga št. 11b: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb od leta 2004 do leta 2008 na dan 31.12. v Območni službi Nova Gorica

Priloga št. 12: Struktura registrirano brezposelnih oseb (primerjava med decembrom 2008 in decembrom 2008) v OS Nova Gorica

Priloga št. 13: Gibanje registrirane brezposelnosti med leti 2004 in 2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 14: Izobrazbena struktura registrirano brezposelnih oseb v OS Nova Gorica

Priloga št. 15: Priliv v evidenco brezposelnih oseb po razlogih prijave v OS Nova Gorica

Priloga št. 16: Izobrazbena struktura priliva v brezposelnost leta 2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 17: Starostna struktura priliva od 2005-2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 18: Odjave iz evidence brezposelnih oseb v OS Nova Gorica

Priloga št. 19: Izobrazbena struktura zaposlitev v OS Nova Gorica

Priloga št. 20: Gibanje delovno aktivnega prebivalstva med 2005-2008 v OS Koper

Priloga št. 21: Zaposlenost leta 2008 v OS Koper

Priloga št. 22: Podatki o številu delovno aktivnega prebivalstva po področjih dejavnost (primerjava med 2007 in 2008) v OS Koper

Priloga št. 23: Prijavljena prosta delovna mesta v obdobju od 2004-2008 v OS Koper

Priloga št. 24: Gibanje registrirane brezposelnosti od 2004-2008 (stanje na dan 31. 12.) v OS Koper

Priloga št. 25: Struktura priliva v registrirano brezposelnost od 2004 do 2008 (stanje 31. 12.) v OS Koper

Priloga št. 26: Število prilivov v brezposelnost leta 2008 po Upravnih enotah OS Koper

Priloga št. 27: Odliv iz registrirane brezposelnosti v OS Koper v obdobju od 2004–2008

Priloga št. 28: Zaposlene osebe v letu 2008 v OS Koper

Priloga št. 29: Odliv iz evidence brezposelnih v OS Koper po razlogih in po posameznih upravnih enotah

Priloga št. 30: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb od 2004 do 2008 v OS Koper

Priloga št. 31: Registrirana brezposelnost po Upravnih enotah v OS Koper glede na stopnjo strokovne izobrazbe

Priloga št. 32: Podatki o izdanih delovnih dovoljenjih po vrsti dovoljenj za obdobje 2004–2008 v OS Koper

Priloga št. 33: Podatki o izdanih delovnih dovoljenjih po vrsti dovoljenj za obdobje 2004–2008 v OS Nova Gorica

Priloga št. 34: Dovoljenja za zaposlitev izdana tujcem v OS Koper in OS Nova Gorica v obdobju od 2001–2006 (stanje na dan 30. 06.) razporejena po starosti

Priloga št. 35: Dovoljenja za zaposlitev, izdana tujcem v OS Koper in OS Nova Gorica v obdobju od 2001–2006 (stanje na dan 30. 06.) po OS ter spolu

Priloga št. 36: Dovoljenja za zaposlitev, izdana tujcem v OS Koper in Nova Gorica v obdobju od 2001–2007 (stanje na dan 30.06.) po stopnji izobrazbe

Priloga št. 37: Standardna klasifikacija dejavnosti

Priloga št. 38: Dovoljenja za zaposlitev izdana tujcem v OS Koper in Nova Gorica v obdobju od 2001–2007 (stanje na dan 30. 06.) po dejavnostih kjer se zaposlujejo

Priloga št. 39a: Izdana dovoljenja po državljanstvu tujcev v letu 2007 v Območni službi Koper

Priloga št. 39b: Izdana dovoljenja po državljanstvu tujcev v letu 2007 v Območni službi Nova Gorica

Priloga št. 40: Gibanje zaposlenih tujcev v OS Nova Gorica in Koper od leta 2003 do 2006

PRILOGA ŠT. 1:

Tabela št.1: Število delovno aktivnega prebivalstva je bilo konec leta 2008 po Upravnih enotah naslednje:

	2007	2008
Ue Ajdovščina	8.405	8.601
Ue Nova Gorica	26.595	27.057
Ue Tolmin	6.609	6.632

Vir: Letno poročilo Nova Gorica, 2008.

PRILOGA št. 2

Tabela 2: Delovno aktivno prebivalstvo po sektorjih dejavnosti in struktura konec decembra 2008 na območju Območne službe Nova Gorica

DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO			
Sektorji dejavnosti			
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	1864	1861
B	Ribištvo	13	13
A-B	Kmetijske dejavnosti	1877	1874
C	Rudarstvo	62	65
D	Predelovalne dejavnosti	11652	11312
E	Oskrba z elektriko, plinom, vodo	664	670
F	Gradbeništvo	4388	4637
C-F	Nekmetijske dejavnosti (razen storitvenih)	16766	16684
G	Trgovina, popravila mot. Vozil	5319	5543
H	Gostinstvo	1543	1505
I	Promet, skladiščenje, zveze	2477	2633
J	Finančno posredništvo	966	967
K	Nepremičnine, najem, poslovne storitve	2674	2980
L	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	1630	1639
M	Izobraževanje	2820	2887
N	Zdravstvo, soc. varstvo	2420	2471
O	Druge javne, skupne in osebne storitve	3019	3018
P	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	98	89
G-Q	Storitvene dejavnosti	22966	23732
DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO		41609	42290

Vir: Letno poročilo Nova Gorica, maj 2009.

PRILOGA ŠT. 3:

Tabela 3 : Objavljena prosta delovna mesta ter zaposlitve delavcev v obdobju 2004 – 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Prijavljena prosta delov. mesta	7.006	7.871	8.810	9.588	9.663
Potrebe za določen čas	5.289	5.951	6.989	7.685	7.646
Zaposlitve	5.185	5.591	6.466	6.585	6.811
Zaposlitve za določen čas	3.966	4.419	5.200	5.499	5.526

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA ŠT. 4

Tabela št. 4: Izobrazbena struktura prostih delovnih mest in realiziranih zaposlitev v obdobju 2004 - 2008

Stopnja izobrazbe									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	Skupaj (%)
2004	Potrebe	23	5,3	1,4	35,8	17,2	3,3	14,1	100
	Zaposlitve	27,1	3,5	0,6	28,5	23,9	3,7	12,8	100
2005	Potrebe	22	5,4	1,5	34,6	18,9	3,1	14,5	100
	Zaposlitve	27,2	3,2	0,9	28	24,5	3,1	13	100
2006	Potrebe	27,1	5,9	1,2	34,7	15,5	2,9	12,8	100
	Zaposlitve	28,5	4,5	0,7	29,3	23	2,8	11,3	100
2007	Potrebe	26,5	6,2	1,4	35,5	16,1	2,5	11,9	100
	Zaposlitve	30,6	4	0,6	26,2	23,9	2,6	12,2	100
2008	Potrebe	24,5	4,9	1,9	38,8	16,8	2,5	10,6	100
	zaposlitve	27,5	5,1	1,5	37,4	16,5	2,4	9,6	100

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA ŠT. 5

Tabela 5: Najpogostejše potrebe v letu 2008 po posameznih stopnjah poklicne in strokovne izobrazbe ter število brezposelnih za te izobrazbe

NAZIV IZOBRAZBE	ŠT. PRIJAVLJENIH PROSTIH DEL. MEST	ŠT. BREZPOSELNIH 31.12.2008
I. stopnja izobrazbe		
Delavec brez poklica, pomožna dela	1149	816
Osnovna izobrazba	1049	23
Gradbeni delavec	82	3
Montažni delavec	18	0
II. stopnja izobrazbe		
Pomožni obdelovalec kovin	154	0
Se nadaljuje...		

Nadaljevanje...		
Kuharski pomočnik	86	2
Zidar za zidanje in ometavanje	57	6
Obdelovalec kovin	28	11
III. stopnja izobrazbe		
Blagovni manipulant	54	0
Poštni manipulant	32	0
bolničar	14	1
IV. stopnja izobrazbe		
Prodajalec	804	101
Voznik	261	6
Natakar	216	16
Zidar	209	16
Voznik avtomobila	179	11
Kuhar	175	25
Ključavničar	119	13
Oblikovalec kovin	84	10
Avtomehanik	74	32
Mizar	48	21
Tesar	42	9
V. stopnja izobrazbe		
Ekonomski tehnik	381	112
Strojni tehnik	107	29
Zdravstveni tehnik	101	12
Trgovinski poslovodja	74	38
Gradbeni tehnik	49	8
Elektrotehnik	40	7
Gimnazijski maturant	35	139
Vzgojitelj predšolskih otrok	31	6
Ekonomsko komercialni tehnik	28	13
Računalniški tehnik	27	10
VI. stopnja izobrazbe		
Ekonomist za analize	29	10
Inženir strojništva	24	5
Ekonomist za denar, finance, računal.	12	0
Ekonomist za komercialne dejav.	17	7
Inženir elektrotehnike	10	1
VII. stopnja izobrazbe		
Dipl.ekonomist (VS)+univ.dipl.ekon.	115	33
Prof. razrednega pouka	60	5
Univ. dipl. pravnik	46	15
Univ. dipl. inž.+dipl.inž.(VS)strojništva	46	4
zdravnik	34	0
Univ.dipl.inž.+dipl.inž.(VS)elektrotehnike	32	3
Prof.angleščine	30	0
Univ.dipl.inž.+dipl.inž.(VS)gradbeništva	26	2

Vir: Letno poročilo Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 6

Tabela 6: Gibanje registrirane brezposelnosti v obdobju od 2004 do 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Št. registr. brez. oseb	3183	3386	2773	2337	2370
Povprečno št. registr. brez. oseb	3264	3192	3087	2474	2146
Stopnja registr. brez. (dec)	7,4%	7,6%	6,2%	5,1%	5,1%
Povprečna stopnja registr. brez.	7,6%	7,2%	6,9%	5,5%	4,6%

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA ŠT. 7

Tabela 7: Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti od 2004 do 2008 po upravnih enotah

UE	2004	2005	2006	2007	2008
Ajdovščina	6,6	7,9	6,6	5,5	5,2
Nova Gorica	7,2	6,8	5,5	4,5	4,5
Tolmin	8,4	9,7	8,1	6,8	7,0
OS Nova Gorica (skupaj)	7,3	7,6	6,2	5,1	5,1

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA št. 8

Tabela 8: Potrebe po glavnih poklicnih skupinah v letu 2008

	Delež	Potrebe za nedoločen čas	Potrebe za določen čas
Poklici za preprosta dela	22,20%	197	1945
Poklici za storitve, prodajalci	19,80%	387	1527
Poklici za neindustrijski način dela	15,20%	326	1144
Tehniki in drugi strokovni sodelavci	11,30%	322	768
Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	10,60%	243	782
Strokovnjaki	10,10%	292	680
Uradniki	9,00%		
Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	1,40%		
Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	0,50%		

Vir: Letno poročilo 2008. ZRSZ OE Nova Gorica.

PRILOGA št. 9**Tabela 9: pregled registrirano brezposelnih oseb, ki čakajo na zaposlitev na dan 31. 12. 2008 po trajanju brezposelnosti in stopnji izobrazbe v OS Nova Gorica**

TRAJANJE BRAZPOSELNOSTI	BREZPOSELNI		STOPNJA IZOBRAZBE						
	Vsi	Delež	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Do 3 mesecev	765	32,3	243	38	1	167	213	23	80
Nad 3- 6 mesec.	297	12,5	104	18	0	48	84	11	32
Nad 6-9 mesec.	149	6,3	42	5	0	34	39	9	20
Nad 9-12 mesec.	118	5,0	45	4	1	24	29	1	14
Nad -2 leti	357	15,1	131	11	4	68	86	16	41
Nad 2-3 leta	198	8,4	80	2	1	43	53	9	1
Nad 3-5 let	193	8,1	80	7	4	48	42	8	4
Nad 5-8 let	162	6,8	65	7	2	43	36	3	6
Nad 8 let	131	5,5	57	3	5	30	26	8	2
SKUPAJ	2370	100,0	847	95	18	505	608	88	209

*Vir: Letno poročilo OS Nova Gorica, 2008.***PRILOGA št. 10****Tabela 10: Pregled registrirano brezposelnih oseb, ki čakajo na zaposlitev na dan 31. 12. 2008 po delovni dobi in stopnji izobrazbe v OS Nova Gorica**

DELOVNA DOBA V LETIH	BREZPOSELNI		STOPNJA IZOBRAZBE						
	Vsi	Delež	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Brez del. dobe	360	15,2	68	13	-	35	167	4	73
Do 1 leta	136	5,7	50	8	-	17	49	3	9
Nad 1 – 5 let	357	15,1	113	21	-	67	84	10	62
Nad 5 – 10 let	234	9,9	79	13	3	44	55	12	28
Nad 10 – 20 let	358	15,1	126	13	4	103	76	15	21
Nad 20 – 30 let	429	18,1	193	13	5	111	77	20	10
Nad 30 let	496	20,9	218	14	6	128	100	24	6
SKUPAJ	2370	100,0	847	95	18	505	608	88	209

Vir: Letno poročilo OS Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 11:**Tabela 11a: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb konec leta 2008 v %**

Upravna enota	Vsi	Ženske %	Iščejo 1. Zaposlitev %	Stari do 26 let %	Trajno presež. delavci, stečajniki %	Dolgotrajno brezposelni %	Invalidi %	Stari več kot 50 let %
Ajdovščina	576	48,8	14,4	13,2	30,2	46,9	19,8	38,9
Nova Gorica	1208	46,4	13,0	12,4	23,6	42,4	17,3	33,7
Tolmin	586	46,2	16,9	16,2	26,5	44,2	15,5	36,5
SKUPAJ	2370	47,0	14,3	13,5	25,9	43,9	17,5	35,7

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

Tabela 11b: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb od leta 2004 do leta 2008 na dan 31. 12. v Območni službi Nova Gorica

	2004	2005	2006	2007	2008
Ženske	1574	1721	1462	1184	1113
Iskalci 1. Zaposlitve	667	738	523	410	339
Iskalci po stečaju oz. presežki	729	866	793	649	614
Dolgotrajno brezposelni	1367	1491	1336	1206	1041
Stari do 26 let	766	754	402	288	321
Stari od 40 let do 50 let	623	626	491	400	433
Stari nad 50 let	746	867	906	908	845
Vsi registrirano brezposelni	3183	3386	2773	2337	2370

Vir: Območna služba Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 12

Tabela 12: Struktura registrirano brezposelnih oseb (primerjava med decembrom 2008 in decembrom 2009)

	Ženske	Iskalci 1. zaposlitve	Stari do 26 let	Stari več kot 50 let	Dolgotrajno brezposelni	Trajno presežni delavci	Invalidi
December 2007	1184	410	288	908	1206	649	424
December 2008	1113	339	321	845	1041	614	414

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA št. 13

Tabela 13: Gibanje registrirane brezposelnosti od leta 2004 do 2008 V OS Nova Gorica (stanje na dan 31. 12. 2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Št. registrir.brez.oseb	3183	3386	2773	2337	2370
Povprečno št. registrir.brez. oseb	3264	3192	3087	2474	2146
St.registrir.brezposel.(dec)	7,4%	7,6%	6,2%	5,1%	5,1%
Povpečna stop. Registr.brezp.	7,6%	7,2%	6,9%	5,5%	4,6%

Vir: Letno poročilo OS Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 14

Tabela 14: Izobrazbena struktura registrirano brezposelnih oseb

	I+II. stopnja	III.+IV. stopnja	V. stopnja	VI. stopnja	VII. stopnja
December 2007	865	502	647	86	237
December 2008	942	523	608	88	209

Vir: OS Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 15

Tabela 15: Priliv v evidenco brezposelnih oseb po razlogih prijave

	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%
Priliv v evidenco brez. Oseb	3580	100,0	3268	100,0	2434	100,0	2571	100,0
Iskalci prve zaposlitve	882	24,6	656	20,1	504	20,7	453	17,6
Zaradi stečaja	165	4,6	196	6,0	71	2,9	72	2,8
Poslovni razlogi	556	15,5	472	14,4	339	13,9	339	13,2
Iztek zaposlitve za določen čas	1333	37,2	1228	37,6	958	39,4	1156	45,0
Ostali razlogi	644	18,0	716	21,9	562	23,1	551	21,4

Vir: Letno poročilo 2008, ZRSZ OS Nova Gorica.

PRILOGA ŠT. 16

Tabela 16: Izobrazbena struktura priliva v brezposelnost leta 2008

Priliv v brezposelnost	Skupaj	I.+II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Št. prijav brezposelnih	2571	882	7	484	719	86	393
Struktura v %	100,0	34,3	0,3	18,8	28,0	3,3	15,3

Vir: OS Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 17

Tabela 17: Starostna struktura priliva od 2005 do 2008

	2005	2006	2007	2008
Do 25 let	28	21,2	19,8	18,6
Nad 25–30	27	27	29	26
Nad 30–40	21,5	22,1	21,7	25,9
Nad 40–50	11,9	14,6	14,6	14,8
Nad 50	11,6	15,1	14,9	14,7
SKUPAJ	100	100	100	100

Vir: Letno poročila OS Nova Gorica, 2005 – 2008.

PRILOGA ŠT. 18

Tabela 18: Odjave iz evidence brezposelnih oseb

	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%
Vključeni v zaposlitev	2085	61,8	2286	58,9	1819	63,5	1588	62,7
Vključeni v zaposlitev brez javnih del	2020	59,9	2214	57,1	1758	61,4	1527	60,3
Vključeni v javna dela	65	1,9	72	1,9	61	2,1	61	2,4
Odliv iz evidence iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve	1230	36,4	1391	35,9	1020	35,6	831	32,8
Redno izobraževanje	227	6,7	149	3,8	136	4,7	102	4
Upokojitve	126	3,7	176	4,5	201	7	242	9,6
Ostala neaktivnost	92	2,7	111	2,9	120	4,2	101	4
Subjektivni in ostali razlogi	785	23,3	955	24,6	563	19,7	386	15,2
Prehod v druge evidence	60		201	5,2	25	0,9	113	4,5
Prehod v evidenco po drugih zakonih	19	0,6	79	2	3	0,1	32	1,3
Odliv iz evidence brez. oseb	3375	100	3878	100	2864	100	2532	100

Vir: Letna poročila OS Nova Gorica, 2005 – 2008.

PRILOGA ŠT. 19

Tabela 19: Izobrazbena struktura zaposlitev

	I. STOPNJA	II. STOPNJA	III. STOPNJA	IV. STOPNJA	V. STOPNJA	VI. STOPNJA	VII.+ STOPNJA
2007	21,4%	2,8%	0,3%	19,4%	31,5%	2,7%	21,9%
2008	19,7%	2,8%	0,2%	18,5%	30,5%	3,9%	24,5%

Vir: Letno poročilo OS Nova Gorica, 2008.

PRILOGA št. 20

Tabela 20: Gibanje delovno aktivnega prebivalstva med leti 2005 in 2008

	2005	2006	2007	2008
DELOVNO AKTIVNI	55.431	55.775	57.986	59.805
Zaposlene osebe	49.734	49.777	51.710	53.321
- pri pravnih osebah	44.792	44.577	46.036	47.571
- pri fizičnih osebah	4.942	5.200	5.675	5.750
Samozaposlene osebe	5.697	5.998	6.267	6.482
- samostojni podjetniki	4.069	4.346	4.507	4.728
- osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	517	525	538	548
- kmetje	1.111	1.127	1.231	1.206

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA ŠT. 21

Tabela 21: Zaposlenost (delovno aktivno prebivalstvo) leta 2008

Upravna enota	Zaposleni v podjetjih ter pri samozaposlenih	Samozaposlene osebe	Skupaj delovno aktivno prebivalstvo
Il.Bistrica	3338	638	3976
Izola	5124	794	5918
Koper	22082	2204	24286
Piran	6430	867	7297
Postojna	7617	750	8367
Sežana	8730	1229	9959
SKUPAJ	53321	6482	59803

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA št. 22

Tabela 22: Delovno aktivno prebivalstvo po področjih dejavnosti (povprečje)

	DEJAVNOSTI PO SKD	POVPR. ŠT. DELOVNO AKT. 2007	POVPR. ŠT. DELOVNO AKT. 2008	INDEKS RASTI ZAPOSLOVANJA	RAZLIKA V ŠT. ZAPOSLENIH (+, -)
A	Kmet., lov, gozdarstvo	1915	1906	99,5	-9
B	Ribištvo	133	134	100,8	1
	KMETIJSTVO	2048	2040	99,6	-8
C	Rudarstvo	146	144	98,6	-2
D	Pred. dejavnosti	10910	10545	96,7	-365
E	Oskrba z elektriko, plinom in vodo	530	533	100,6	3
F	Gradbeništvo	5861	6308	107,6	447
	NEKMETIJSTVO	17447	17530	100,5	83
G	Trgovina, pop. mot. vozil in izd. široke potrošnje	7753	8003	103,2	250
H	Gostinstvo	4315	2294	104,1	179
I	Promet, skladiščenje in zveze	7147	7742	18,3	595
J	Finančno posredništvo	1929	2023	104,9	94
K	Poslovanje z neprem., najem in poslovne stor.	3669	4122	112,3	453
L	Dejav. javne uprave in obvez. soc. varstvo	3315	3387	102,2	72
M	Izobraževanje	3933	3983	101,3	50
N	Zdravstvo in socialno varstvo	3229	3233	100,1	4
O	Druge javne, skupne in osebne storitvene dej.	3158	3208	101,6	50
Se nadaljuje...					

	Nadaljevanje...				
P	Zaposlena gospod. Z zaposl. osebjem	31	38	122,6	7
Q	Eksteritorialne organiz. in združenja	-	-	-	-
	STORITVE	38479	40233	104,6	1754
	Skupaj	57974	59803	103,2	1829

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA ŠT. 23

Tabela 23: Prijavljena prosta delovna mesta v obdobju 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Prijavljena prosta delovna mesta	12.419	15.028	16.346	18.553	19.714
Prosta delovna mesta za določen čas	9.317	11.461	12.767	14.827	15.512

Vir: Letna poročila OS Koper, 2004–2008.

PRILOGA ŠT. 24

Tabela 24: Gibanje registrirane brezposelnosti od 2004 do 2008 (stanje 31. 12.)

	2004	2005	2006	2007	2008
Št. registrirano brezpos. oseb	5.041	4.987	4.486	3.871	3.608
Povprečno št. registrirano brezpos. oseb	5.125	4.942	4.736	4.088	3.483
Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti (%)	8	7,8	7,3	6,2	5,2

Vir: Letna poročila OS Koper, 2004 – 2008.

PRILOGA št. 25

Tabela 25 : Struktura priliva v registrirano brezposelnost v regiji Koper v obdobju od leta 2004 do 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Skupaj	6118	6310	5998	4851	4486
Iskalci prve zaposlitve	1566	1282	1125	762	633
Brezposelni zaradi stečaja	59	286	178	225	211
Brezposelni trajni presežki	730	715	723	634	588
Iztek zaposlitev za določen čas	2087	2029	2193	1724	1746
Ostali razlogi	1676	1998	1779	1506	1308

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA št. 26

Tabela 26: Novo prijavljeni registrirano brezposelni v letu 2008 po upravnih enotah regije Koper

	VSI	ISKALCI I. ZAPOS.	BREZPOS. ZARADI STEČAJA	BREZPOSELNI TRAJNI PRESEŽKI	IZTEK ZAPOSLOTITVE ZA DOLOČEN ČAS	OSTALI RAZLOGI
Ilirska Bistrica	418	48	15	85	200	70
Izola	577	60	21	74	210	212
Koper	1672	263	95	216	572	526
Piran	564	70	37	67	200	190
Postojna	710	106	28	62	357	157
Sežana	545	86	15	84	207	153
REGIJA	4486	633	211	588	1746	1308

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA ŠT. 27

Tabela 27: Odliv iz registrirane brezposelnosti v regiji Koper v obdobju od 2004 do 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
SKUPAJ	6.254	6.362	6.511	5.471	4.738
Zaposleni	3.438	3.549	3.585	3.286	2.724
Odliv iz evidence, ki ne pomeni zaposlitve	2.740	2.592	2.718	2.077	1.899
Prehod v druge evidence	76	221	208	108	115

Vir: Letna poročila OS Koper, 2004 – 2008.

PRILOGA ŠT. 28

Tabela 28: Zaposlene brezposelne osebe v letu 2008

Zaposlene osebe v letu 2008	2.724	%
Ženske	1595	58,6
Iskalci 1. zaposlitve	392	14,4
Brezposelni nad 1 letom	484	17,8
Brezposelni s I. in II. stopnjo	715	26,2
Brezposelni s VI., VII. in VIII. stopnjo	560	20,6
Mladi do 26 let	562	20,6
Invalidi	120	4,4
Stari nad 50 let	283	10,4

Vir: OS Koper, Letno poročilo, 2008.

PRILOGA št. 29

Tabela 29: Odliv iz registrirane brezposelnosti po razlogih v regiji Koper v letu 2008

	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI	PREHOD V NEAKTIVNOST	SUBJEKTIVNI RAZLOGI	PRESELITVE	PREHOD V DRUGE EVIDENCE	PREHOD PO DRUGIH ZAKONIH	OSTALO
Il. Bistrica	271	7	62	23	7	13	5	45
Izola	296	32	87	122	6	5	1	41
Koper	879	86	246	330	14	53	13	173
Piran	335	44	76	92	8	11	3	25
Postojna	414	30	106	93	9	13	0	69
Sežana	299	31	93	123	6	30	3	43
REGIJA	2494	230	670	783	50	115	25	396

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA št. 30

Tabela 30: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb od leta 2004 do leta 2008 v OS Koper

	POVP. ŠT. REGISTR. BREZPOS. OSEB	STARI DO 26 LET (%)	ISKALCI I. ZAPOSLOTITVE (%)	ŽENSKE (%)	BREZPOS. NAD 1 LETO (%)	BREZ STROKOVNE IZOBR. (%)	STARI 40 LET IN VEČ (%)	STARI 50 LET IN VEČ (%)
2004	5125	26	23	52	40,4	38,2	42,2	21,5
2005	4942	22,6	21,1	52,0	40,9	37,9	45	24,4
2006	4736	20,2	18,1	51,9	39	36,9	47,9	27,1
2007	4088	15,3	15,4	52,9	43,4	36,6	53,2	33,2
2008	3483	11,2	11,5	51,5	45,8	38,6	60	39,7

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA št. 31

Tabela 31: Registrirano brezposelne osebe po upravnih enotah regije Koper po strokovnih stopnjah izobrazbe

UPRAVNA ENOTA	STOPNJA IZOBRAZBE							
	SKUPAJ	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Il. Bistrica								
Dec 07	404	122	19	2	95	116	17	33
Dec 08	389	146	22	2	95	85	10	29
Izola								
Dec 07	491	191	20	3	124	112	18	23
Dec 08	480	193	18	3	127	100	17	22
Koper								
Dec 07	1461	508	56	11	324	383	60	119

Se nadaljuje..

Nadaljevanje...								
Dec 08	1351	490	57	7	305	346	50	96
Piran								
Dec 07	496	138	26	4	131	120	19	58
Dec 08	469	141	27	4	114	121	14	48
Postojna								
Dec 07	542	191	32	3	101	144	19	52
Dec 08	509	189	29	3	99	126	23	40
Sežana								
Dec 07	477	105	23	6	122	148	22	51
Dec 08	405	112	25	3	109	100	21	35

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2008.

PRILOGA ŠT. 32

Tabela 32: Podatki za obdobje 2004–2007 o izdanih delovnih dovoljenjih po vrsti dovoljenj

OS Koper	2004	2005	2006	2007	2008
Osebno delovno dovoljenje	214	94	Ni podatka	199	575
Dovoljenje za zaposlitev	1.575	1.335	1.791	3.128	4.444
Dovoljenje za delo	245	242	446	633	560
SKUPAJ	2.034	1.916	2.237	3.960	5.579

Vir: Letna poročila OS Koper, 2004 – 2008.

PRILOGA ŠT. 33

Tabela 33: Podatki za obdobje 2004–2007 o izdanih delovnih dovoljenjih po vrsti dovoljenj

OS Nova Gorica	2004	2005	2006	2007	2008
Osebno delovno dovoljenje	112	79	2	61	201
Dovoljenje za zaposlitev	908	863	1.079	1.956	2.834
Dovoljenje za delo	207	294	358	521	576
SKUPAJ	1.227	1.236	1.439	2.538	3.611

Vir: Letna poročila OS Koper, 2004 – 2008.

PRILOGA ŠT. 34

Tabela 34: Dovoljenja za zaposlitev izdana tujcem v OS Koper in Nova Gorica v obdobju 2001–2006 (stanje na dan 30. 06.) razporejena po starosti

OS	Starost	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Koper	Do 29	605	634	543	482	442	413
	30-39	626	589	451	438	390	378
	40-49	327	277	239	246	229	244
	50 in več	126	115	98	83	65	71
Nova Gorica	Do 29	408	332	290	229	204	182
	30-39	409	360	331	315	277	252
	40-49	237	241	214	218	205	208
	50 in več	51	57	44	38	33	43
SKUPAJ	Do 39	6.746	5.409	4.575	3.963	3.523	3.281
	30-39	6.663	4.922	4.443	4.480	4.441	4.664
	40-49	3.786	3.010	2.928	3.174	3.253	3.649
	50 in več	972	779	792	850	916	993
	Skupaj	18.167	14.120	12.738	12.467	12.133	12.587

Vir: J. Malačič, Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela. Zaključno poročilo študije.2006, str 21-22.

PRILOGA ŠT. 35

Tabela 35: Dovoljenja za zaposlitev, izdana tujcem v obdobju 2001–2006 (stanje na dan 30. 06.) po območnih službah ter spolu

OS	SPOL	2001	2002	2003	2004	2005	2006
OS Koper	Moški	1.387	1.338	1.097	1.006	933	921
	Ženske	297	277	234	243	193	185
OS Nova Gorica	Moški	1.019	917	763	717	632	606
	Ženske	86	73	116	83	87	79
SKUPAJ	Moški	2.406	2.255	1.860	1.723	1.565	1.527
	Ženske	383	350	350	326	280	264

Vir: Letni poročili Koper in Nova Gorica, 2008.

PRILOGA ŠT. 36

Tabela 36: Dovoljenja za zaposlitev izdana tujcem v OS Koper in OS Nova Gorica v obdobju 2001 – 2007 (stanje na dan 30.6.) po stopnji izobrazbe

Območna služba	Izobrazba	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OS Koper	Neznana	16	7	1	1	3	-	1
	I. stopnja	818	872	789	708	622	560	615
	II. stopnja	144	147	101	92	72	48	63
	III. stopnja	3	6	4	3	1	1	2
	IV. stopnja	366	334	285	317	304	365	327
	V. stopnja	236	202	102	75	80	95	87
	VI. stopnja	16	6	6	10	7	6	8
	VII. stopnja	80	39	42	43	37	29	35
	VIII. stopnja	5	2	1	-	-	2	2
OS Nova Gorica	Neznana	8	-	3	4	1	-	-
	I. stopnja	626	529	469	356	295	185	176
	II. stopnja	104	78	58	43	37	36	39
	III. stopnja	4	5	3	19	18	21	24
	IV. stopnja	271	289	256	288	272	343	350
	V. stopnja	63	59	63	68	68	61	67
	VI. stopnja	7	12	9	7	6	10	8
	VII. stopnja	22	18	17	15	21	27	26
	VIII. stopnja	-	-	1	-	-	2	2

Vir: J. Malačič, Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela. Zaključno poročilo študije. 2006, str 86.

PRILOGA ŠT. 37

Tabela 37: Standardna klasifikacija dejavnosti

	ŠIFRA KATEGORIJE	DESKRIPTOR
PRIMARNE DEJAVNOSTI	A	KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO
	B	RIBIŠTVO IN RIBIŠKE STORITVE
SEKUNDARNE DEJAVNOSTI	C	RUDARSTVO
	D	PREDELOVALNE DEJAVNOSTI
	E	OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN VODO
	F	GRADBENIŠTVO
TERCIARNE DEJAVNOSTI	G	TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE
	H	GOSTINSTVO
	I	PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE
	J	FINANČNO POSREDNIŠTVO
	K	POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE
	L	DEJAVNOST JAVNE UPRAVE IN OBRAMBE, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE
	M	IZOBRAŽEVANJE
	N	ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO
	O	DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI
	P	ZASEBNA GOSPODINJSTVA Z ZAPOSLENIM OSEBJEM
	Q	EKSTERITORIALNE ORGANIZACIJE IN ZDRUŽENJA

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

PRILOGA ŠT. 38

Tabela 38: Dovoljenja za zaposlitev izdana tujcem v OS Koper in OS Nova Gorica v obdobju 2001–2007 (stanje na dan 30. 6.) po dejavnostih, kjer se zaposlujejo

Območna služba	Dejavnosti	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Koper	Primarne	13	9	9	3	5	6	7
	Sekundarne	954	929	698	660	616	592	586
	-Gradbeništvo	752	739	544	506	463	466	458
	Terciarne	710	671	617	577	494	502	498
	Neznane	7	6	7	9	11	6	7
	SKUPAJ	1.684	1.615	1.331	1.249	1.126	1.106	1.098
Nova Gorica	Primarne	9	9	8	8	8	18	15
	Sekundarne	869	792	653	632	548	486	469
	-Gradbeništvo	702	610	497	453	392	330	302
	Terciarne	227	187	217	159	163	181	176
	Neznane	-	2	1	1	-	-	-
	SKUPAJ	1.105	990	879	800	719	685	660

Vir: J. Malačič, Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela. Zaključno poročilo študije. 2006, str 88.

PRILOGA št. 39**Tabela 39a: Izdana dovoljenja po državljanstvu tujcev v letu 2007 v Območni službi Koper**

DRŽAVLJANSTVO TUJCEV	ŠT. IZDANIH DOVOLJENJ
Bosna in Hercegovina	2.386
Srbija	593
Hrvaška	389
Makedonija	324
Ukrajina	134
Tajska	28
Ruska federacija	27
Moldavija	20

Vir: Letno poročilo OS Koper, 2007.

Tabela 39b: Izdana dovoljenja po državljanstvu tujcev v letu 2007 v Območni službi Nova Gorica

DRŽAVLJANSTVO TUJCEV	ŠT. IZDANIH DOVOLJENJ
Bosna in Hercegovina	1.413
Srbija	522
Makedonija	394
Hrvaška	117
Tajska	43
Ukrajina	24

Vir: Letno poročilo Nova Gorica, 2007.

PRILOGA št. 40**Tabela 40: Gibanje zaposlenih tujcev v OS Nova Gorica in Koper od leta 2003 do 2006**

OBMOČNA SLUŽBA	KOPER	NOVA GORICA	SKUPAJ
2003			
Stare članice EU	-	-	-
Nove članice EU	-	-	-
BIH	151	26	177
Hrvaška	12	4	16
Jugoslavija	11	7	18
Makedonija	8	2	10
Ostale države	6	2	8
SKUPAJ	188	41	229
2004			
Stare članice EU	-	-	-
Nove članice EU	-	-	-
BIH	133	27	160
Hrvaška	12	5	17
Jugoslavija	19	7	26
Makedonija	5	5	10
Ostale države	7	2	9
SKUPAJ	176	46	222
Se nadaljuje...			

2005	Nadaljevanje...		
Stare članice EU	1	1	2
Nove članice EU	1	-	1
BIH	94	20	114
Hrvaška	21	6	27
Srbija in Črna gora	28	11	39
Makedonija	5	4	9
Ostale države	5	3	8
SKUPAJ	155	45	200
2006			
Stare članice EU	2	1	3
Nove članice EU	3	3	6
BIH	80	27	107
Hrvaška	18	5	23
Srbija in Črna gora	34	15	49
Makedonija	11	3	14
Ostale države	8	5	13
SKUPAJ	156	59	215

Vir: J. Malačič, Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela. Zaključno poročilo študije. 2006, str. 94.